

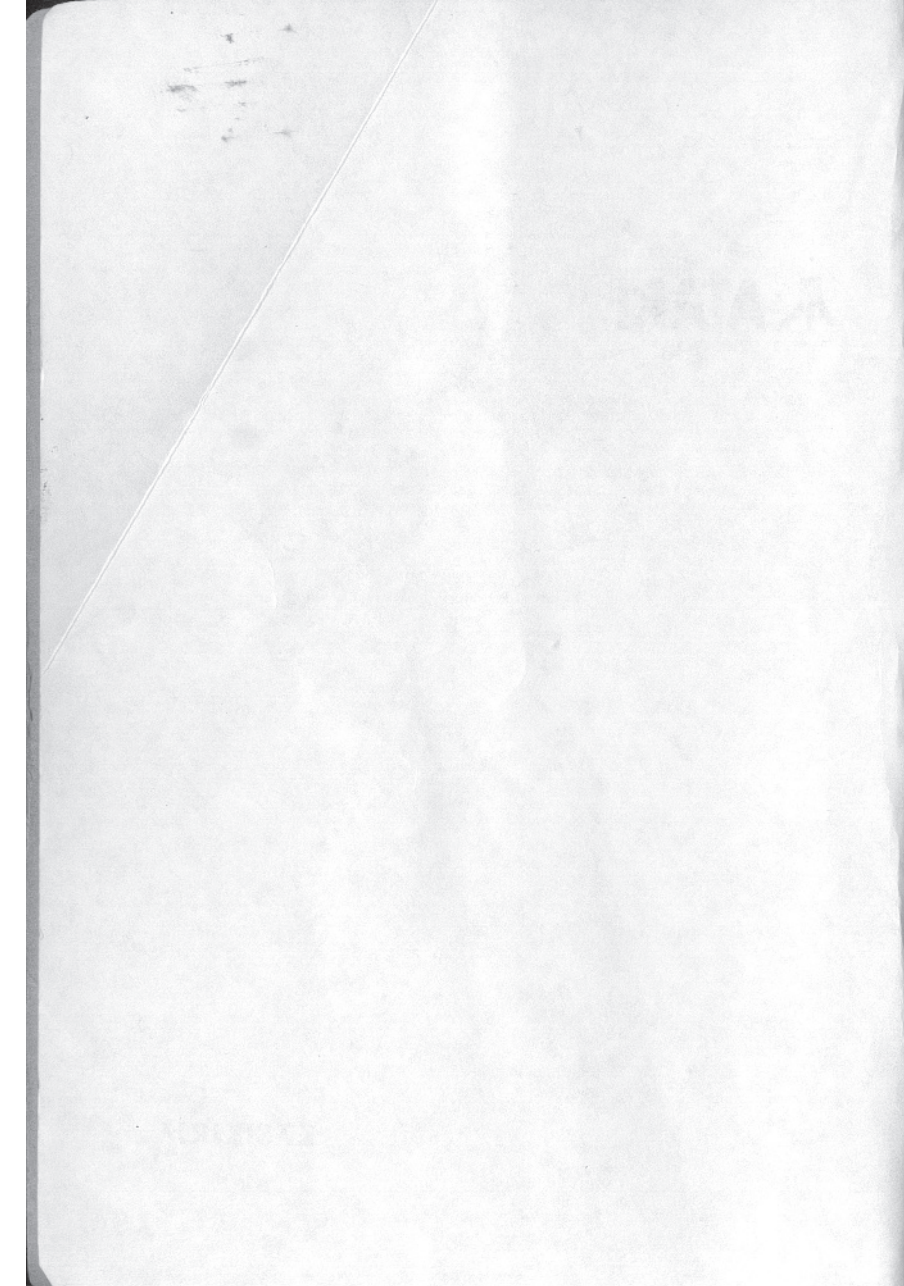
ATARI

520 STFM
1040 STFM

KÄSIKIRJA

TÄRKEÄÄ TIETOA

HUOM!! Tämä käsikirja on pyritty laatimaan mahdollisimman tarkasti tuotetta vastaavaksi. Koska tietokoneen laitteistoa, käyttöjärjestelmää ja ohjelmistoa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti, saattaa käsikirjassa kuitenkin olla joitakin vanhentuneita tietoja. Atari Corporation ei pysty täysin takaamaan painetun materiaalin tarkkuutta julkaisupäivän jälkeen eikä ota sen vuoksi vastuuta painetuissa materiaalissa olevista muutoksista, virheellisistä tiedoista tai puutteista.

ATARI, SM124, ST, ST Basic, TOS, 520STFM sekä 1040 STFM ovat Atari Corp:n tavaramerkkejä tai rekisteröityjä tavaramerkkejä. GEM on Digital Research Inc:n rekisteröity tavaramerkki. VT on Digital Equipment Corp:n rekisteröity tavaramerkki.

Tämän käsikirjan ja sen osien käännöksen on laatinut X-Computer Oy.

Copyright (c) 1987 Atari Corporation
Sunnyvale, CA 94088
Kaikki oikeudet pidätetään

X-Computer Oy
Henry Fordinkatu 5 A
00150 HELSINKI

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
NÄIN KÄYTÄT KÄSIKIRJAASI	1
LUKU 1: KÄYTTÖNOTTO	2
ATARI ST TIETOKONEEN KOKOAMINEN	2
Tietokone ja sisäänrakennettu levykeasema	2
Hiiri	3
Näyttöyksikkö	3
Toinen levykeasema	5
LIITÄNNÄT	6
Takapaneelin liitännät	6
Vasemman paneelin liitännät	7
Oikea paneeli	8
Oikea alapuoli	8
LUKU 2: ST TIETOKONEEN KÄYTTÖ : YLEISTÄ	9
VIRRRAN KYTKEMINEN	9
MIKÄ ON GEM?	11
NÄPPÄIMISTÖ	11
HIIREN KÄYTTÖ	12
Osoita ja valitse	14
Valitse ikoni	14
Valitse valikkorivin otsikko ja toiminto	15
Siirrä ikoni	16
Osoittimen siirtäminen nuolinäppäimillä	16
KESKUSTELUKENTÄT JA VIRHEILMOITUKSET	17
Keskustelukentät	17
Virheilmoitukset	17
ST LANGUAGE-LEVYKKEEN VARMUUSKOPIOINTI	18
ST Language-levykkeen sisältö	18
Tyhjän levykkeen alustus	19
ST Language-levykkeen kopiointi	21
LEVYKKEET JA LEVYKEASEMAT	23
Yksi- ja kaksipuoliset levykkeet	23
Levykkeiden kirjoitussuojaus	24

LUKU 3: IKONIT, IKKUNAT, TIDOSTOT JA KANSIOT 25

IKONIT 25

- Levykeaseman ikonit 25
- Roskakorin ikoni 25

IKKUNAT 26

- Ikkunan avaaminen 26
- Ikkunan siirtäminen 28
- Ikkunan koon muuttaminen 29
- Ikkunan sisällön vierittäminen 30
- Ikkunan päivitys 31
- Ikkunan sulkeminen 31

TIEDOSTOT 32

- Tiedostotyypit 32
- Ohjelmätiedoston avaus 32
- Sovellusohjelmien käyttämien tiedostojen avaus 33
- Tiedostojen kopiointi 33
- CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC tiedostojen kopiointi 33
- Muita kopiointimenetelmiä 36
- Monivalinta 37
- Tiedostojen poistaminen 39

KANSIOT 40

- Kansion avaaminen 42
- Hakemistot ja hakemistopolut 43
- Kansion poistaminen 44

LUKU 4: VALIKKORIVI 45

PÖYTÄ (Desk) 45

- Tietokoneen käynnistys ilman GEM desktop-levyettä 46
- Ohjelmasta 46
- VT52 emulaattori 47
- Asetukset (Inställningar) 47
- Kello/kalenteri (Klocka/kalender) 48
- Näppäimistön toistonopeus (Tangentbordets repetitionstid) 48
- Hiiren näppäimen vastausaika (Mustangenternas svarstid) 48
- Äänimerkki (Ljudmeddelanden) 49
- Väripaletin säätö (Inställning av färgpaletten) 49

RS232 ASETUKSET (Installera RS232-uttaget)	50
Tiedonsiirtonopeus (Baud)	51
Pariteetti (Paritet)	51
Tiedonsiirto (Duplex)	51
Bitti/merkki (Bit/tnk)	51
Bit 8	51
Xon/Xoff ja Rts/Cts	52
KIRJOITINASETUKSET (Skrivaranpassning)	52
Kirjoitintyyppi (Skrivartyp)	52
Väri (Färg)	52
Pistettä/rivi (Pixel/rad)	53
Laatu (Kvalitet)	53
Kirjoitinliitäntä (Skrivarport)	53
Paperityyppi (Paperstyp)	53
ARKISTO (Fil)	54
Avaa (Öppna)	54
Näytä tiedot (Visa info)	54
Uusi kansio (Ny mapp)	55
Sulje ja Sulje ikkuna (Stäng ja Stäng fönster)	56
Alusta (Formatera)	56
NÄYTÄ (Innehåll)	57
Näytä ikoneina ja Näytä tekstinä (Visa som ikoner ja Visa som text)	58
Lajittele Nimen, Päiväyksen, Koon tai tyyppin mukaan (Sortera efter Namn, Datum, Storlek eller Typ)	58
MUUTA (Övrigt)	59
Määritä levyasema (Installera diskenhet)	60
Määritä sovellus (Installera program)	60
Määritä asetukset (Grundställningar)	62
Näytön erotuskyky (Bildskärmupplösning)	62
Talleta työpöytä (Spara ändringar)	63
Paperille (Skriv ut skärmen)	63

LUKU 5: ST-TIETOKONEEN SOVELLUSOHJELMIA

	64
OHJELMOINTIKIELI	64
ST BASIC	64
SOVELLUSOHJELMAT	65
Tekstinkäsittely	65
Taulukkolaskenta-, tietokanta- ja grafiikkaohjelmat	65
Peliohjelmat	66
Tietoliikenneohjelmat	66
Opetusohjelmat	66
MIDI-ohjelmat	66
LIITE A: VIANETSINTÄ JA HUOLTO	67
LIITE B: ST TIETOKONEEN LIITTIMIEN TIEDOT	70
LIITE C: TEKNISET TIEDOT	75
SANASTO	77

JOHDANTO

NÄIN KÄYTÄT KÄSIKIRJAASI

Vaikka ATARI ST-tietokoneesi käyttäminen ei ole vaikeaa, suosittellemme kuitenkin, että luet tämän käsikirjan huolellisesti perehtyessäsi järjestelmän käyttöön. Käsikirjan ohjeet on suunniteltu kaikille käyttäjille aloittelijoista ammattilaisiin. Kirjan sisältö etenee vaihe vaiheelta yksinkertaisista toiminnoista monimutkaisimpiin toimintoihin.

Tärkeimpänä ja ensimmäisimpänä toimintona on levykkeiden varmuuskopiointi, ennen kuin aloitat varsinaisen työskentelyn. Kun olet tehnyt levykkeistäsi varmuuskopion, sinun ei tarvitse huolehtia alkuperäisien levykkeiden vahingoittumisesta.

Seuraavassa on yhteenveto tämän käsikirjan sisällöstä:

Luku 1: Käyttöönotto, jossa selitetään tietokoneen ominaisuudet, osat ja niiden toiminta. Lisäksi luvussa kerrotaan, miten tietokone puretaan pakkauksestaan ja laitteisto kootaan.

Luku 2: ST tietokoneen käyttö: yleistä opettaa sinua työskentelemään GEM työpöydällä. Tässä luvussa neuvotaan myös miten kopioit ST Language levykkeen.

Luku 3: Ikonit, ikkunat, tiedostot ja kansiot kertovat sinulle kuinka käsittelet GEM työpöydän avulla niin näytöllä kuin levykkeellä olevaa tietoa.

Luku 4: Valikkorivi käy läpi valikkorivillä olevat valikko-toiminnot.

Luku 5: ST tietokoneen sovellusohjelmia kertoo lyhyesti ST tietokoneelle löytyvistä ohjelmista.

LIITE A: VIANETSINTÄ JA HUOLTO kertoo, miten itse pystyt selvittämään tavallisia, yksinkertaisia ongelmia. Tässä luvussa neuvotaan myös, miten hoidat tietokonettasi.

LIITE B: ST TIETOKONEEN LIITTIMEN TIEDOT sisältää yksityiskohtaiset tiedot ST tietokoneen liittimistä.

LIITE C: TEKNISET TIEDOT on lyhyt kuvaus ST tietokoneen teknisistä ominaisuuksista.

SANASTO selittää tässä kirjassa käytettyjä termejä.

Käsikirjassa esiintyy usein Varoitus ja Huomio -otsakkeilla varustettuja tekstikappaleita. Varoitukset ilmoittavat sinulle mahdollisista ongelmista ja ehdottavat jonkin tavan välttää niitä. Huomautukset sisältävät käyttökelpoisia vinkkejä ja muuta tietoa, joka koskee käsiteltävää asiaa.

LUKU 1

KÄYTTÖÖNOTTO

Atari ST-tietokoneen kokoaminen

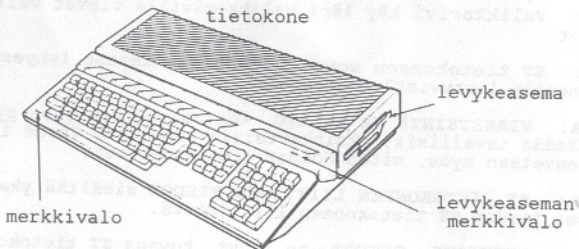
ST-tietokone koostuu kehittyneistä elektronisista komponenteista ja siksi sinun on valittava sille huolellisesti hyvä paikka. Vältä paikkoja, jossa tietokoneesi joutuu alttiiksi pölylle, korkealle lämpötilalle, öljylle tai korkealle ilmankosteudelle. Paikka, joka sopii hyvin stereoille tai televisiolle on myös hyvä paikka tietokoneellesi.

Nosta tietokone pehmusteiseen varovaisesti pakkauksestaan. Poista pehmusteet ja muovipussi ja aseta tietokone pöydälle. Ota myös pakkauksesta muut mukana tulevat osat kuten hiiri, virtajohto jne. Säilytä pakkausmateriaali tietokoneesi varastointia ja kuljetusta varten.

Huomio: Katso liite A, Vianetsintä ja huolto, jossa annetaan tietokoneen hoito-ohjeet.

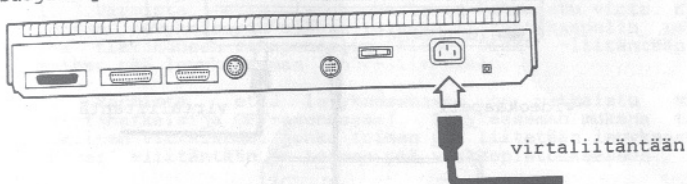
Tietokone ja sisäänrakennettu levykeasema

ST-tietokoneen levykeasema on sisäänrakennettuna laitteen oikeanpuoleisessa sivupaneelissa. Levykeasemaa käytetään tietojen tallentamiseen. Virtansa se saa samasta virtalähteestä kuin tietokone. Tietokoneen vasemmassa alareunassa oleva merkkivalo syttyy, kun tietokone ja levykeasema ovat päällä. Tietokoneen keskiosassa oikealla oleva virtavallo syttyy palamaan, kun tietokone lukee tai kirjoittaa levykeelle tietoa.

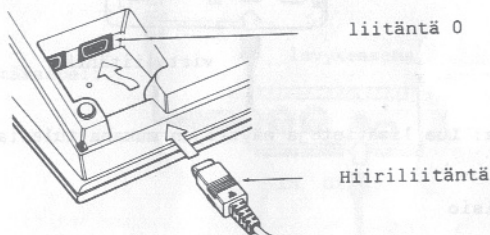
Varmista, että tietokoneesta on katkaistu virta. Kytke virtajohdon toinen pää tietokoneen takapaneelissa olevaan "Power"-liitintään ja toinen pää verkkopistokkeeseen.

VAROITUS: Poista levykeasemassa mahdollisesti oleva muovinen suojalevy ennen virran kytkemistä tietokoneeseen.

Hiiri

ST-tietokoneen useimpia toimintoja ohjataan hiiren avulla. Kytke hiiren kaapeli tietokoneen alla oikeassa etureunassa olevaan "0"-porttiin.

Näyttöyksikkö

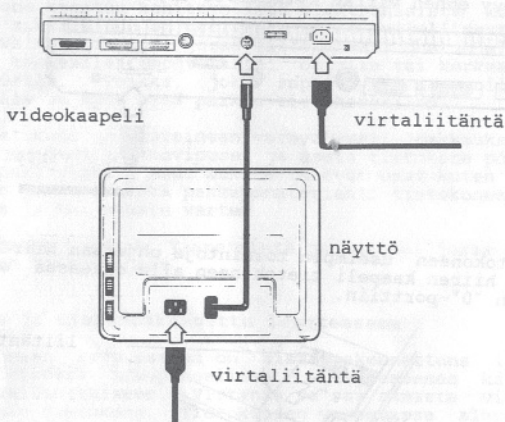
Voit käyttää ST-tietokoneen kanssa erilaisia näyttöjä.

- o ATARI positiivinäyttö (musta/valko)
- o analoginen RGB-värinäyttö
- o Televisio (jos ST-tietokoneesi on varustettu TV-liitännällä)

Huomio! Televisio ei anna yhtä terävää kuvaa kuin näyttöt, jotka on nimenomaan valmistettu ST-tietokoneiden käyttöön. Televisio ei myöskään pysty esittämään korkeinta esityskykä kuten ATARI positiivinäyttö.

ATARI positiivinäyttö ja analoginen RGB värinäyttö

Liitä näytön videokaapeli tietokoneen takapaneelissa olevaan liitäntään, johon on merkitty "Monitor". Laita sen jälkeen virtakaapeli verkkopistokkeeseen.

Huomaa: Lue lisätietoja näyttöjen mukana tulevista käsikirjoista.

Televisio

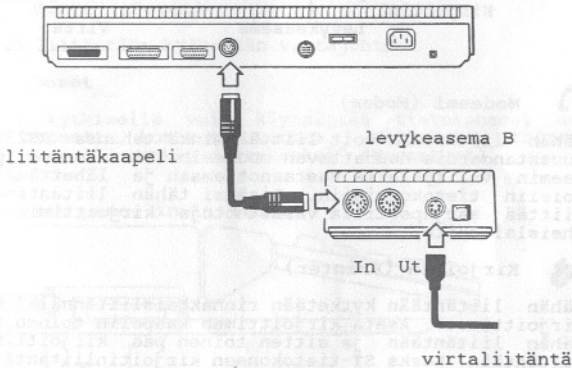
Mikäli ST-tietokoneesi on varustettu TV-liitännällä, voit käyttää näyttönä myös televisiota. Tällöin pakkauksen mukana on myös tarvittava televisiokaapeli, jolla liität tietokoneen televisioon.

Toinen levykeasema

ST-tietokoneessasi on myös liitântä toiselle ulkoiselle levykeasemalle. Liitä toinen levykeasema seuraavien ohjeiden mukaisesti:

1. Varmista, että tietokoneesta on katkaistu virta. Kytke toisen levykeaseman mukana tulevan liitântäkaapelin toinen pää tietokoneen takapaneelin "Floppy Disk" -liitântään ja toinen pää levykeaseman "In" -liitântään.
2. Varmista, että levykeasemasta on katkaistu virta (virtakatkaisija OFF-asennossa). Levykeaseman mukana tulee ulkoinen virtalähde, jonka toinen pää liitetään levykeaseman "Power" -liitântään ja toinen pää verkkopistokkeeseen.

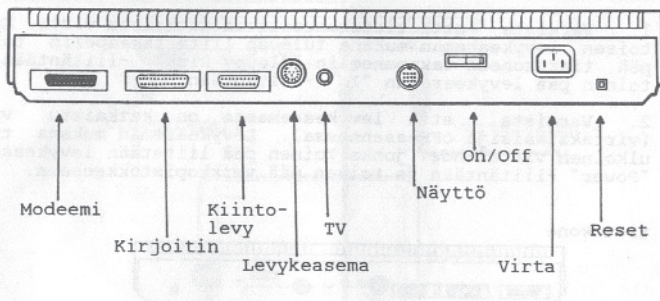
tietokone

Huomaa: Voit kytkeä ainoastaan yhden lisälevykeaseman ST-tietokoneeseesi. Järjestelmä kutsuu sisäänrakennettua levykeasemaa asemaksi A: ja lisälevykeasemaa asemaksi B:.

LIITÄNNÄT

Takapaneelin liitännät

Modeemi (Modem)

Tähän liitäntään voit liittää minkä tahansa RS232 teollisuusstandardia noudattavan modeemin. Tietokoneesi pystyy modeemin välityksellä vastaanottamaan ja lähettämään tietoa toisiin tietokoneisiin. Lisäksi tähän liitäntään voidaan liittää sarjaportilla varustettuja kirjoittimia tai muita ohjelilaitteita.

Kirjoitin (Printer)

Tähän liitäntään kytketään rinnakkaisliitännälä varustetut kirjoittimet. Aseta kirjoittimen kaapelin toinen pää ensin tähän liitäntään ja sitten toinen pää kirjoittimen omaan liitäntään. Koska ST-tietokoneen kirjoitinliitäntä noudattaa rinnakkaisliitännän (Centronics) teollisuusstandardia, useimmat markkinoilla olevat rinnakkaisliitännällä varustetut kirjoittimet käyvät ST-tietokoneeseen.

Kiintolevy (Hard Disk)

ATARI kiintolevyasemat kytketään tähän liitäntään. Kytke ensin kiintolevyaseman mukana tuleva kaapeli tietokoneeseen ja sen jälkeen kaapelin toinen pää kiintolevyasemaan. Kiintolevyasemaan voidaan tallentaa paljon enemmän tietoa kuin levykkeelle ja lisäksi tiedon tallennus ja luku on paljon nopeampaa. Järjestelmä kutsuu kiintolevyasemaa asemaksi C.

Levyeasema (Floppy Disk)

Tähän kytketään toinen ulkoinen levykeasema (asema B).

TV

Jos tietokoneessasi on sisäänrakennettuna TV-modulaattori, voit silloin käyttää televisiota näyttönä. Kaapeli, jolla televisio ja tietokone yhdistetään, liitetään tähän liitäntään.

Näyttö (Monitor)

Tähän liitäntään kytketään ATARI positiivinäyttö tai analogisella RGB-liitännällä varustettu värinäyttö.

I O Virtakytkin (On/Off)

Tällä kytkimellä käynnistät (I) tai sammutat (O) tietokoneen.

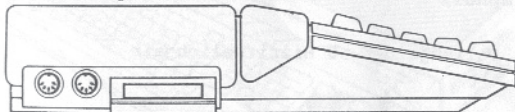
⏏ Virta (Power)

Tähän liitäntään kytketään virtajohto.

// Reset

Tällä kytkimellä voit käynnistää tietokoneesi uudestaan sammuttamatta koneesta virtaa. Tällaista toimenpidettä kutsutaan "lämminkäynnistykseksi" (Warmstart).

Vasemman paneelin liitännät

MIDI ulos MIDI sisään Moduuli

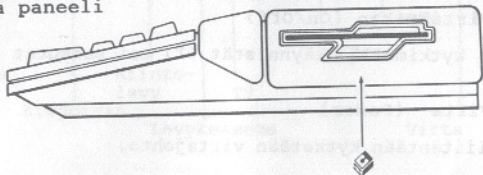
MIDI ulos/MIDI sisään (MIDI out/MIDI in)

MIDI-lyhenne muodostuu englanninkielisistä sanoista Musical Instrument Digital Interface, joka vapaasti käännettynä tarkoittaa musiikkilaitteiden digitaalista liitäntää. Näiden kahden liitännän avulla voidaan ST-tietokone kytkeä kehittyneisiin elektronisiin musiikkilaitteisiin. MIDI sisään -liitännän kautta syntetisaattori (tai muu MIDillä varustettu instrumentti) voi lähettää tietoa tietokoneeseen. Vastaavasti voit ohjata musiikki-instrumentteja tietokoneellasi MIDI ulos -liitännän kautta. MIDI:n avulla voit käyttää tietokoneettasi ikäänkuin kehittyneenä studionahurina luodaksesi ja soittaaksesi musiikkia, raita raidalta.

Moduuli (Cartridge)

Ohjelmamoduuli asetetaan tähän porttiin. Koska moduulin muodossa oleva ohjelma on tallennettu ROM-piireille (Read Only Memory = lukumuisti) toimivat ohjelmat välittömästi tietokoneen käynnistyttyä eivätkä vie tietokoneen omaa keskusmuistia. Yhteen moduuliin mahtuu tietoa 128 Kilotavun verran. Järjestelmä kutsuu moduulia asemaksi c (pieni kirjain).

Oikea paneeli

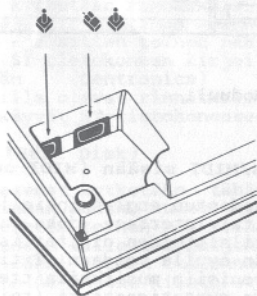

Levykeasema (Disk Drive)

Sisäänrakennettu levykeasema on kaksipuolinen ja kaksitiheyksinen.

Oikea alapuoli

1 Peliohjain 0 Hiiri/peliohjain

Hiiri/Peliohjain

Hiiri kytketään Hiiri/Peliohjain-liitântään 0. ATARI-yhteensopivat peliohjaimet voidaan kytkeä joko porttiin 0 tai 1. Peliohjaimia käytetään tietokonepeleissä.

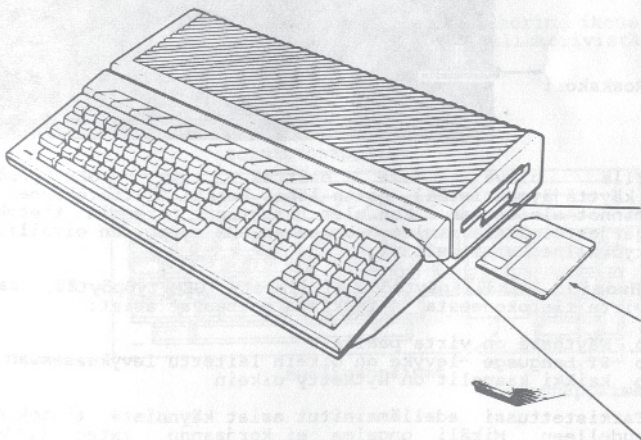
LUKU 2

ST-TIETOKONEEN KÄYTTÖ: YLEISTÄ

Virran kykeminen

Kun olet liittännyt kaikki järjestelmän osat, olet valmis kytkemään virran tietokonejärjestelmäsi. Noudata seuraavia ohjeita:

1. Pidä laitteiston mukana tullut "Language Disk" -levyke nimitarra ylöspäin ja metalliosat levykeasemaa kohti. Työnnä levyke kevyesti asemaan, kunnes kuuluu "Klick" ääni. Levykkeen on oltava kokonaan aseman sisällä, jolloin se on oikein laitettu.

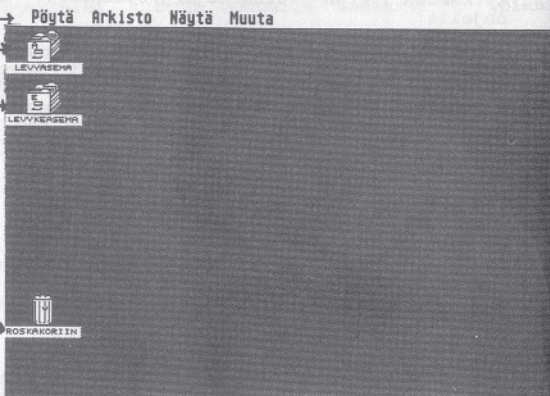

2. Kytke virta eri laitteisiin seuraavassa järjestyksessä: ensin näyttöyksikkö, sitten mahdollinen ulkoinen lisälevykeasema ja lopuksi tietokone (kytke tietokoneen virta aina viimeisenä). Tietokoneen ja levykeaseman merkkivalo syttyy ja levykeasema käynnistyy. Näyttöön ilmestyy nyt ampiaisen kuva. Aina kun tietokone tallentaa tai lukee tietoa levykkeeltä, ilmestyy näyttöön ampiaisen kuva. Hetken kuluttua näyttö näyttää seuraavalta:

Valikkorivi → Pöytä Arkisto Näytä Muuta

Levykeikonit

Roskakori

Yllä oleva kuva esittää nyt GEM-työpöytää (käyttäjäympäristöä), josta lähes kaikki ST-tietokoneen toiminnot aloitetaan. Kun olet tutustunut paremmin tietokonejärjestelmääsi, tulet huomaamaan GEM työpöydän oivalliseksi työvälineeksi itsellesi.

Huomio: Mikäli näyttöön ei ilmesty GEM-työpöytää, sammuta virta tietokoneesta ja tarkista seuraavat asiat:

- o Näytössä on virta päällä
- o ST Language -levyke on oikein laitettu levykeasemaan
- o kaikki kaapelit on kytketty oikein

Tarkistettuasi edellämainitut asiat käynnistä tietokoneesi uudelleen. Mikäli ongelma ei korjaannu, katso liite A, Vianetsintä ja huolto.

Mikä on GEM?

GEM on lyhenne sanoista Graphics Environment Manager, joka voitaisiin kääntää graafiseksi käyttäjäympäristöksi. Tämä tarkoittaa sitä, että GEM hoitaa tietokoneen toiminnont graafisten symbolien (kuvien) ja sanojen avulla eikä pelkkinä käskysanoina. Kuva, joka ilmestyy näyttöön tietokonetta käynnistettäessä, kuvastaa pöytää (Desktop) erilaisine työ-pöytävälineineen.

GEM työpöytä koostuu valikkorivistä näytön yläreunassa, kolmesta ikonista (kuvasta) näytön vasemmalla reunalla ja loput tyhjää vapaata tilaa.

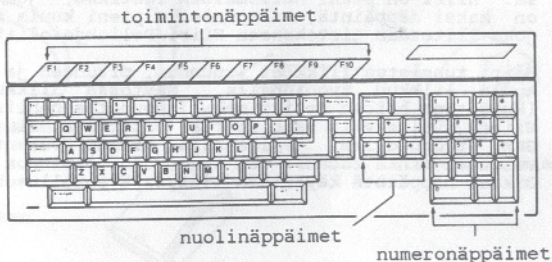
Valikkorivin välityksellä pääset käyttämään ohjelmia ja erilaisia aputoimintoja.

Levykeikonien avulla pääset käsiksi levykkeillä oleviin tietoihin.

Roskakorin ikonin avulla voit poistaa levykkeiltä tietoa, jota et enää tarvitse.

Lue luvusta 3 selitykset levyke- ja roskakorin ikoneista, luvusta 4 saat yksityiskohtaista tietoa valikkorivistä ja sen toiminnoista.

Näppäimistö

ST-tietokoneen keskeisin osa, näppäimistö, muistuttaa ulko-näöltään tavallista kirjoituskonetta. Näppäimet toimivat täsmälleen samalla tavalla kuin kirjoituskoneessa. Näppäin [S] kirjoittaa näytölle kirjaimen "s"; painamalla [Shift] sekä [S]-näppäintä tulostuu näytölle "s".

Koska tietokone ei ole kirjoituskoneen lailla mekaaninen laite tarvitaan tietokoneessa tiettyjä erikoisnäppäimiä, jotka korvaavat kirjoituskoneen mekaanisia toimintoja. Tällainen näppäin on [Return], joka korvaa kirjoituskoneen vaununpalautusvivun. Samalla se palauttaa kohdistimen näytön vasemmapaan marginaaliin. Kohdistin on graafinen kuvio, joka kertoo missä kohtaa näyttöä työskentelet. Nuolinäppäimet ovat myös erikoisnäppäimiä, joiden avulla voit siirtää kohdistinta haluamaasi kohtaan näytöllä.

Näppäimet [Esc], [Control] ja [Alternate] muistuttavat paljon [Shift] -näppäintä, toisin sanoen ne muuttavat jonkin toisen näppäimen toiminnon joksikin erikoiskoodiksi tai käskyksi.

Ylimpänä näppäimistöllä on 10 toimintonäppäintä, [F1] - [F10]. Näillä näppäimillä ei ole mitään kiinteää toimintoa, vaan monet ohjelmat käyttävät näitä näppäimiä omiin määrittelemiinsä toimintoihin.

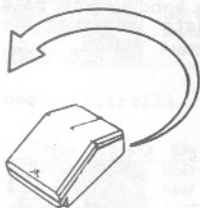
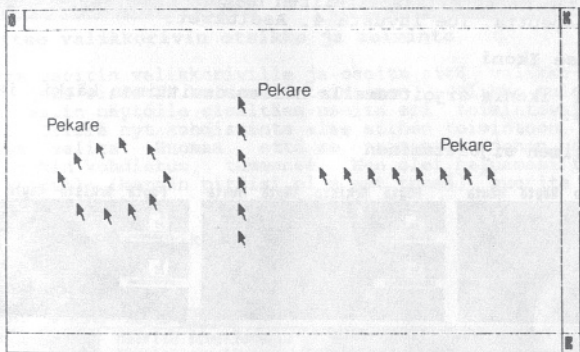
Huomio! Tässä käsikirjassa kuvaamme ST-tietokoneen näppäimistön näppäimiä hakasulkujen sisällä olevina kirjaimina tai sanoina. Tiedyt toiminnot vaativat kahden tai kolmenkin näppäimen samanaikaista painallusta; kirjassa esitämme ne silloin peräkkäin.

Hiiren käyttö

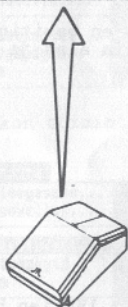
Hiiri on tärkein työvälineesi työskennellessäsi GEM:n kanssa. Hiiri on pieni neliömäinen laatikko, jonka yläpuolella on kaksi näppäintä, alapuolella pieni kuula sekä kaapeli, joka liitetään tietokoneen Hiiri/Peliohjainliitäntään.

Hiiri tunnistaa liikkeitä (suunnan, pituuden ja nopeuden) kun kuula liikkuu työpinnalla. Näytössä liikkuu nuolikuviot (kutsutaan hiiren osoittimeksi) noudattaen hiiren liikkeitä. Hiiren avulla voit näin siirtää osoitinta haluamaasi kohtaan GEM työpöydällä. Painamalla hiiren vasenta näppäintä valitset minkä tahansa GEM työpöydän toiminnon tai kohteen. Oikeaa näppäintä käytetään tietyissä sovellusohjelmissa.

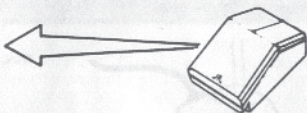
Oppiaksesi tuntemaan hiiren toiminnan, aseta se tasaiselle ja puhtaalle pinnalle, esim. tietokonepöydälle. Aseta hiiri siten, että hiiren kaapeli osoittaa näyttöön. Kokeile nyt hiiren liikuttamista eri suuntiin - oikealle, vasemmalle, eteen, taakse, tee ympyrää jne. Harjoittele hiiren osoittimen siirtämistä eri paikkoihin GEM työpöydässä kunnes tunnet hallitsevasi osoittimen liikkeit.

Hiiren liikkeen suunta

hiiren liikkeen suunta

Hiiren liikkeen suunta

Osoita ja valitse

Kun valitset tietyn kohteen GEM työpöydältäsi kerrot silloin tietokoneelle, että haluat tehdä jotain tiedostolla tai toiminnolla, jota kohteeksi kuvaa. Osoita hiiren osoittimella haluamaasi kohdetta, valitse se sitten painamalla kerran hiiren vasenta näppäintä.

Huomio! Määritelläksesi hiiren näppäimen herkkyyttä ja valintanopeutta, lue luvusta 4, Asetukset.

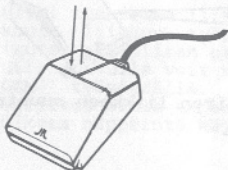
Valitse Ikonin

Osoita ikonia sijoittamalla hiiren osoittimen kärki ikonin päälle.

osoittimen sijoittaminen

Valitaksesi ikoni, johon hiiren osoitin on kohdistettu paina nopeasti hiiren vasen näppäin alas ja päästä se samantien ylös.

Kutsumme tätä toimintoa tästä lähtien hiiren näppäinpainallukseksi.

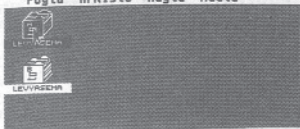
Harjoittele osoittamalla ikonia ja painamalla näppäintä. Kun olet näppäinpainalluksella valinnut ikonin, korostuu ikoni tummana ilmoittaen näin, että kyseinen ikoni on valittu.

Valinta kumotaan siirtämällä osoitin johonkin toiseen paikkaan työpöydällä ja painamalla hiiren vasenta näppäintä. Mikäli valitset toisen ikonin aikaisempi valintasi kumoutuu automaattisesti. Lue Monivalinta luvusta 3, jossa neuvotaan, miten valitset useamman kuin yhden ikonin samanaikaisesti.

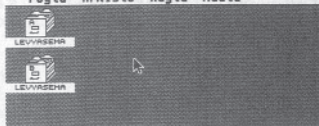
valitse ikoni

keskeytä valinta

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

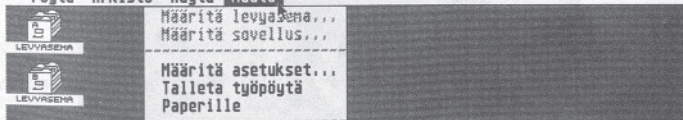

Valitse valikkorivin otsikko ja toiminto

Siirrä osoitin valikkoriville ja osoita sitä valikko-otsikkoa, joka sisältää haluamasi toiminnon. Valikko tulee tällöin esiin näytölle sisältäen useita eri toimintovaihtoehtoja. Siirrä nyt kohdistinta alas siihen toimintoon, jonka haluat valita. Huomaa, että se toiminto, johon osoitin kulloinkin kohdistuu, tummenee. Kun olet haluamasi toiminnon kohdalle (kentän pitäisi olla nyt tumma), suorita valinta painamalla hiiren vasenta näppäintä.

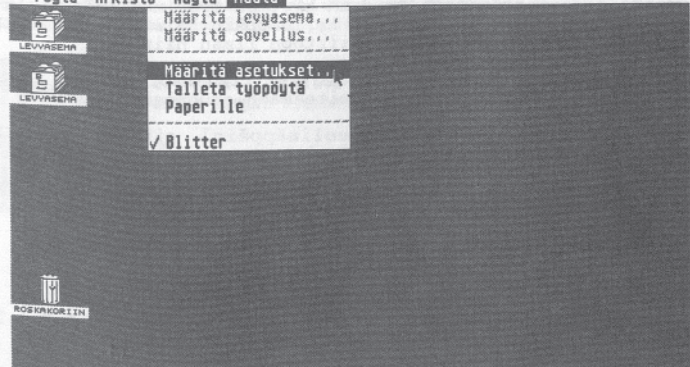
Osoita hiirellä valikkorivin otsikkoon

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

osoita hiirellä valikon toimintoon

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

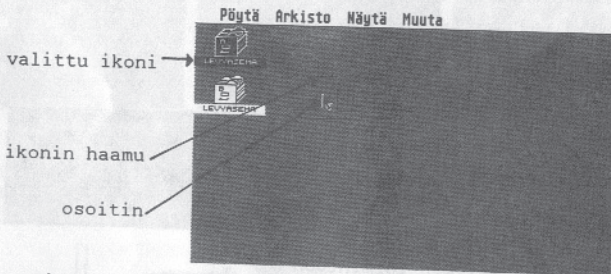

Voit keskeyttää toiminnon valitsemisen siirtämällä osoitin valikosta pois ja painamalla hiiren vasenta näppäintä ker- ran. Valitsemasi valikko katoaa näytöstä myös silloin, kun siirrat osoittimen jonkin toisen valikkorivillä olevan otsi- kon kohdalle.

Siirrä ikoni

"Siirtäminen" on yksi hiiren tärkeistä käyttötarkoituksista. Kun siirrat ikonia, muutat silloin ikonin paikkaa työpöydäl- läsi toiseen paikkaan. Ikoni voidaan siirtää ensin valitse- malla ikoni, painamalla hiiren vasen näppäin alas ja pitä- mällä näppäintä alhaalla siirtäessäsi hiiren osoitinta ha- luamaasi kohtaan. Ikonin "haamu" (ääriveriiva) siirtyy osoit- timen mukana. Kun vapautat hiiren näppäimen, ikoni siirtyy siihen kohtaan näytöllä, jossa ikonin haamu oli vapauttaes- sasi hiiren näppäimen.

siirrä ikoni

Osoittimen siirtäminen nuolinäppäimillä

Osoittimen siirtämiseen voidaan käyttää myös nuolinäppäimiä. Alla oleva luettelo esittää ne näppäinyhdistelmät, joita tarvitaan hiiren osoittimen siirtoon ilman hiirtä.

[Alternate][jokin nuolinäppäin] siirtää osoittimen 8 pistet- tä (pixels) nuolinäppäimen osoittamaan suuntaan.

[Alternate][Shift][jokin nuolinäppäin] siirtää osoittimen yhden pisteen nuolinäppäimen osoittamaan suuntaan.

[Alternate][Insert] valitsee ikonin, eli sama toiminto kuin hiiren vasemman näppäimen painallus.

[Alternate][Insert][jokin nuolinäppäin] siirtää ikonia.

[Alternate][Clr Home] vastaa hiiren oikeaa näppäintä.

Huomio! Määrittääksesi hiiren näppäimen herkkyyttä ja valintanopeutta katso luvusta 4, Asetukset.

KESKUSTELUKENTÄT JA VIRHEILMOITUKSET

Keskustelukentät

Kun ST-tietokone haluaa kysyä sinulta jotain, ilmestyy näytön keskiosaan keskustelukenttä. Esim. alla oleva keskustelukenttä kysyy sinulta tietoa, joka tarvitaan, jotta vaadittu tehtävä voidaan suorittaa.

UUSI KANSIO

Nimi: _____

OK Kumoa

paksu ääriiviiva ————— keskustelukentän näppäimet

Annettuasi tarvittavat tiedot valitse jokin keskustelukentän näppäimistä ja paina hiiren vasenta näppäintä. Mikäli valitulla keskustelukentän näppäimellä on paksut ääriviivat, voit hiiren näppäimen sijasta painaa näppäimistön [Return] -näppäintä.

Virheilmoitukset

Virheilmoitukset ovat keskustelukenttiä, jotka on varustettu Stop-, Kysymys- tai Huutomerkillä. Virheilmoitukset varoittavat sinua, jos teet tai aiot tehdä jotain sellaista, jolla saattaa olla vakavat seuraukset tai jota ei ole mahdollista toteuttaa.

Kun virheilmoitus ilmestyy ruutuun, esim. kuten alla, seuraa siinä olevia ohjeita ja valitse sen jälkeen sopivin vaihtoehto kentässä olevista näppäimistä.

? Asema A: ei vastaa. Tarkista asema ja aseta levyke asemaan.

Uusi hiiren näppäin

Kumoa Uudelleen

ST LANGUAGE-LEVYKKEEN VARMUUSKOPIOINTI

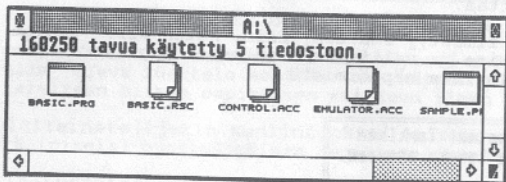
Ensimmäisenä tehtävänäsi on tehdä varmuuskopio ST Language-levykkeestä. Jos alkuperäinen ST Language -levyke vahingoittuu eikä sinulla ole siitä varmuuskopiota, menetät siinä eräitä GEM työpöytäsi tärkeitä toimintoja.

Tarvitset tyhjän 3,5 tuuman levykkeen, josta tulee varmuuskopio, levyke voi olla yksi tai kaksipuolinen. Kopiointi on yksinkertaista ja tutustuttaa sinut paremmin GEM työpöytäsi.

ST Language-levykkeeseen sisältö

Ennenkuin aloitat levykkeen varmuuskopiointiin, tarkista levykkeen sisältö seuraavalla tavalla:

1. Varmista että St Language-levyke on asemassa A ja näytösesi on esillä GEM-työpöytä.
2. Osoita aseman A ikonia ja paina hiiren vasenta näppäintä (valitset aseman A).
3. Osoita valikkoriviltä otsikkoa Arkisto (Fil), siirrä sen jälkeen osoitin alas valikon toimintoon Avaa (Öppna), jolloin toiminnon kenttä muuttuu mustaksi. Paina hiiren vasenta näppäintä kerran (valitset Avaa).
4. Nyt näyttöön avautuu ikkuna, joka näyttää asemassa A olevan levykkeen sisällön. Levykkeen tiedostot esitetään ikoneina; kullakin ikonilla on nimi.

CONTROL.ACC JA EMULATOR.ACC ovat tiedostoja, jotka sisältävät GEM työpöytäsi tärkeitä apuvälineitä. Pääosan levykkeen tilasta vievät tiedostot, jotka liittyvät ST BASIC ohjelmointikieleen.

5. Sulje nyt levykkeen A ikkuna. Osoita jälleen valikkorivin otsikkoa Arkisto ja siirrä osoitin alas, kunnes toiminnon Sulje-kenttä (Stäng) muuttuu mustaksi. Paina hiiren vasenta näppäintä. Levykkeen A ikkuna katoaa näytöstä.

Tyhjän levykkeen alustus

Ennenkuin voit tallentaa tietoa tyhjälle levykkeelle, se täytyy ensin valmistella. Tätä toimenpidettä kutsutaan levykkeen alustamiseksi. Tyhjä levyke on siis ensin alustettava, jotta voit kopioida ST Language -levykkeen tiedostot uudelle levykkeelle. Noudata seuraavia ohjeita:

1. Tietokone yhdellä levykeasemalla: Ota ST Language-levyke asemasta painamalla levykeaseman etupaneelissa olevasta napista. Laita sen jälkeen tyhjä levyke asemaan.

Tietokone kahdella levykeasemalla: Aseta ST Language -levyke asemaan A ja tyhjä levyke asemaan B.

2. Tietokone yhdellä levykeasemalla: valitse ensin aseman A ikoni, sen jälkeen Alusta (Formatera) -toiminto valikkorivin valikosta Arkisto.

Tietokone kahdella levykeasemalla: valitse ensin aseman B ikoni, sen jälkeen Alusta (Fromatera) -toiminto valikkorivin valikosta Arkisto.

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

Avaa
Näytä tiedot...

Uusi kansio...
Sulje
Sulje ikkuna

Alusta... ks

3. GEM työpöydällesi ilmestyy nyt seuraava varoitus:

 Alustanin tuhoaa kaiken tiedon levyltä A:
Valitse OK jatkaaksesi.

Varmuuden vuoksi GEM ilmoittaa, että alustus tuhoaa kaiken tiedon levykkeeltä, jonka haluat alustaa. Koska olet alustamassa tyhjää levykettä, ei tällä varoituksella ole tässä tapauksessa merkitystä. Osoita OK-näppäintä ja paina hiiren vasenta näppäintä. Nyt ilmestyy näyttöön ALUSTUSKENTTÄ:

ALUSTUS

ASEMAN TUNNUS: A:

LEVYN NIMI: _____

ALUSTA:

4. Varmista, että teksti "yksipuolinen" (Enkelsidig) on tummalla pohjalla, osoita sen jälkeen ALUSTA (FORTSÄTT)-näppäintä ja paina hiiren vasenta näppäintä (älä anna levykkeelle nimeä).
5. Alustuksen alettua ilmestyy Alustuskenttään ilmoitus Suoritan (Pågår). Kentän alareunasta olevasta vaakasuorasta palkista voit nähdä alustuksen etenemisen.

ALUSTUS

SUORITAN.

Kun alustus on valmis, voidaan levykkeelle tallentaa 357 376 tavua tietoa, mikä riittää enemmän kuin hyvin ST Language -levykkeeseen kopiointiin. Valitse OK-näppäin, jolloin näyttöön ilmestyy ALUSTUS-kentän aloituskuva. Valitse nyt POISTU (AVBRYT) -näppäin, jolloin palaat takaisin GEM-työpöytään.

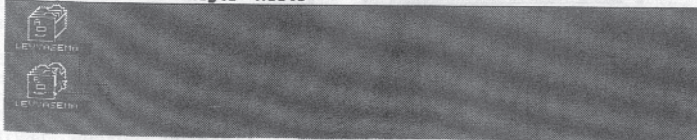
Huomio! Mikäli tietokone ei ilmoita, että levykkeellä on tilaa 357 376 tavulle tietoa, voi se tarkoittaa sitä, että levyke on viallinen. Yritä alustaa levyke uudelleen. Mikäli levyke ei edelleenkaan alustu kunnolla, vaihda uusi levyke.

ST Language -levykkeeseen kopiointi.

Nyt kopioimme ST Language-levykkeeseen alustetulle levykkeelle. Toimi seuraavasti:

1. Jos ST Language-levykkeeseen kirjoitussuojauskolo on kiinni, aukaise kirjoitussuojauskolo siirtämällä liukukytintä, jolloin kolo on auki ja levyke on näin kirjoitussuojattu. Katso myös Levykkeiden kirjoitussuojaus myöhemmin tässä luvussa.
2. Tietokone yhdellä levykeasemalla: Aseta ST Language-levyke asemaan A, valitse osoittimella aseman A ikoni ja siirrä se aseman B ikonin päälle. Vapauta hiiren vasen näppäin, kun aseman B ikoni muuttuu tummaksi. (Kun käytössäsi on vain yksi asema, toimii levykeasemasi asemana A ja B).

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

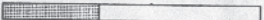
Tietokone kahdella levykeasemalla: Aseta ST Language-levyke asemaan A ja alustettu levyke asemaan B. Valitse sen jälkeen aseman A ikoni ja siirrä se aseman B ikonin päälle. Vapauta hiiren vasen näppäin, kun aseman B ikoni muuttuu tummaksi.

3. Tietokone ilmoittaa nyt varmuuden vuoksi, että kaikki levykkeeseen B tiedot tuhoutuvat, kun kopiot levykkeeseen A levykkeelle B. Koska levyke B on tyhjä alustettu levyke, ei tällä varoituksella ole merkitystä. Valitse OK-näppäin. Nyt ilmestyy näyttöön KOPIOINTI-kenttä (KOPIERING):

LEVYKOPIOINTI	POISTU
	KOPIOI
LÄHDEASEMA: A:	
KOHDEASEMA: B:	

Valitse KOPIOI (FORTSÄTT) -näppäin. Mikäli käytössäsi on vain yksi levykeasema, pyytää tietokone sinua vaihtamaan kopiointin aikana levykettä muutaman kerran.

Kopiointin aikana LEVYKEKOPIOINTI-kentässä on ilmoitus suoritettua (Pågår). Kopiointin edistymisen näet kentän alareunassa olevista palkeista; harmaa palkki kasvaa kopiointin edistytessä.

KOPIOINTI
SUORITAN.
LÄHDEASEMA:
KOHDEASEMA:

4. Kun kopiointi on suoritettu, ilmestyy ruutuun LEVYKEKOPIOINNIN aloituskenttä. Valitse POISTU (AVBRYT) -näppäin palataksesi GEM työpöytään.
5. Säilytä ST Language-levyke varmassa ja turvallisessa paikassa. Merkitse varmuuskopion levyke tarrateksteillä "ST Language työlevyke". Käytä ainoastaan tätä työlevykettä.

Huomio: Kun alustit tyhjää levykettä, sinua neuvottiin olemaan antamatta levykkeelle mitään nimeä. Tämä johtui siitä syystä, että levykekopiointi poistaa kaikki tiedot levykkeestä, johon kopioidit ja sen vuoksi ei ole tarpeellista antaa levykkeelle nimeä. Jossain muissa tilanteissa saattaa kuitenkin olla hyödyllistä nimetä levyke, katso luku 4, Alustus.

LEVYKKEET JA LEVYKEASEMAT

Suurimman osan tiedoista, jotka luetaan tietokoneen muistiin, on tallennettu 3,5-tuumaisille levykkeille. Levykkeet ja levykeasemat antavat tietokoneelle mahdollisuuden lukea tietoa ja ohjelmia ja tallentaa ohjelmia ja muuta tietoa, jota luetaan tietokoneen avulla.

Huomio! Katso liite A, vianetsintä ja huolto, jossa kerrotaan miten levykkeitä ja levykeasemia hoidetaan.

Yksi- ja kaksipuoliset levykkeet

Tietokoneeseen liitettävä levykeasema on joko yksi- tai kaksipuolinen. Yksipuolinen levykeasema pystyy lukemaan ja kirjoittamaan vain yksipuolisille levykkeille. Kaksipuolinen levykeasema pystyy lukemaan ja kirjoittamaan myös kaksipuolisille levykkeille. Yksipuolisella levykkeellä on vain yksi puoli, jota voidaan käyttää lukemiseen/kirjoittamiseen kun taas kaksipuolisessa levykkeessä on kaksi käyttökelpoista puolta. Yksipuoliselle levykkeelle voidaan tallentaa 357 376 tavua tietoa, kaksipuoliselle taasen kaksi kertaa enemmän tietoa: 726 016 tavua.

Mikäli sinulla on käytössä kaksipuolinen levykeasema, voit silti lukea ja kirjoittaa myös yksipuoliselle levykkeelle. Tämä onkin tarpeellista, sillä monet sovellusohjelmat myydään yksipuolisilla levykkeillä. Voit myös alustaa kaksipuolisen levykkeen yksipuolisena, mutta silloin voit käyttää tallentamiseen ainoastaan yhtä puolta, toisin sanoen käytössäsi on tällöin vain 357 376 tavua.

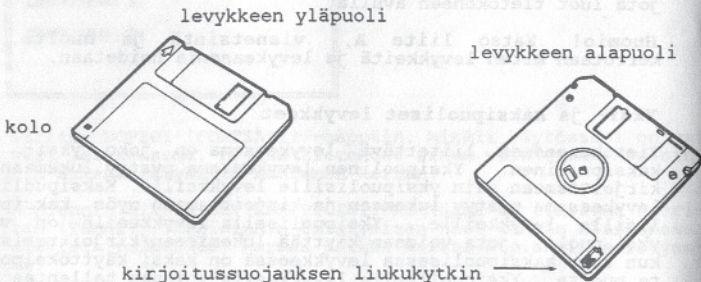
Et voi kopioida yksipuolista levykettä levykkeelle, joka on alustettu kaksipuoliseksi ja päinvastoin. ST Language-levyke on yksipuolinen, joten alustimme tyhjän levykkeen yksipuoliseksi.

Mikäli käytössäsi on sekä kaksi- että yksipuolinen levykeasema, et voi siis kopioida kaksipuolista levykettä yksipuoliselle ja päinvastoin. Kuitenkin, jos irrotat toisen levykeasemista tietokoneesta ja käynnistät tietokoneen uudestaan, voit kopioida levykkeen toiselle yhdellä levykeasemalla, jolloin tietokone pitää asemaa A asemana A sekä B.

Lisätietoja siitä, miten kopioit tiedostoja kaksipuoliselta levykkeeltä yksipuoliselle ja päinvastoin, saat Luvusta 3, Tiedostojen kopiointi.

Levykkeiden kirjoitussuojaus

Kirjoitussuojaamalla levykkeen estät tiedon kirjoittamisen levykkeelle.

Useimmissa levykkeissä on pieni kolo muovisuojaajan vasemmassa alakulmassa. Katsoessasi levykettä alapuolelta, näet tässä kolossa pienen liukukytkimen. Siirtämällä kytkintä siten, että näet kolosta läpi, kirjoitussuojaajat levykkeen.

Kun levyke on näin kirjoitussuojattu, et voi poistaa, alustaa tai tallentaa (kirjoittaa) tietoa levykkeelle. Kun haluat kirjoittaa levykkeelle jotain, siirrät yksinkertaisesti levykkeen liukukytkimen siten, että et näe kolon läpi, jolloin levyke ei enää ole kirjoitussuojattu.

Kaupalliset ohjelmat ovat usein levykkeillä, joissa ei ole mitään ulkoista kirjoitussuojausta, sillä niissä yleensä on pysyvä kirjoitussuojaus, jolloin et vahingossa pääse tuhoamaan tai alustamaan levykettä.

On hyvä noudattaa sääntöä, että kirjoitussuojaat levykkeensä aina, kun kopioi levykkeen tai siinä olevia tiedostoja. Tällä tavalla et voi vahingossa kopioida alkuperäisen levykkeen päälle tai alustaa sitä. Tällaisia virheitä tapahtuu helposti varsinkin silloin, kun käytössäsi on vain yksi levykeasema levykkeitä tai tiedostoja kopioidessasi.

LUKU 3

IKONIT, IKKUNAT, TIEDOSTOT JA KANSIOT

IKONIT

Levykeaseman ikonit

Kun olet kytkenyt ST-tietokoneeseesi virran, näyttää GEM työpöytäsi kaksi levykeaseman ikonia näytön vasemmassa reunassa:

DISKETT

DISKETT

Ikonit eivät näytä levykkeiltä vaan eräänlaisilta laatikostoilta, joissa on riippumappeja. Levykkeet ja levykeasemat ovat ikäänkuin ST-tietokoneen arkistoja, joita käytät tietojen tallentamiseen ja hakemiseen. Näihin arkistoihin pääset käsiksi levykeaseman ikonien kautta.

Roskakorin ikoni

Roskakorin ikoni toimii samalla tavalla kuin roskakori. Poistat levykkeeltä tiedoston viemällä tiedoston roskakoriin.

PAPPERKORG

Varoitus! Roskakorin ikoni toimii paremminkin paperin tuhoajana kuin roskakorina. Kaikki ne tiedostot, jotka viet roskakoriin, tuhoutuvat heti, etkä saa niitä enää takaisin kuten saisit roskakorista.

IKKUNAT

Uuseimmissa tietokoneissa työtilanasi on koko näytön ala. ST-tietokoneissa tulet työskentelemään useimmiten työtilassa, jota kutsutaan "ikkunaksi". Ikkunat ovat ikäänkuin miniatyyrinäyttöjä näyttöruudulla. Niissä voit esimerkiksi esittää levykkeiden tiedostohakemiston. GEM työpöydällä siinä voi olla yht'aikaa neljä ikkunaa avoimina.

Huomio! Ikkuna, jonka avaaamme, on vain esimerkki. ST Language levykkeesi kopio voi sisältää muitakin tiedostoja tai siinä voi olla enemmän tai vähemmän tallennustilaa jäljellä.

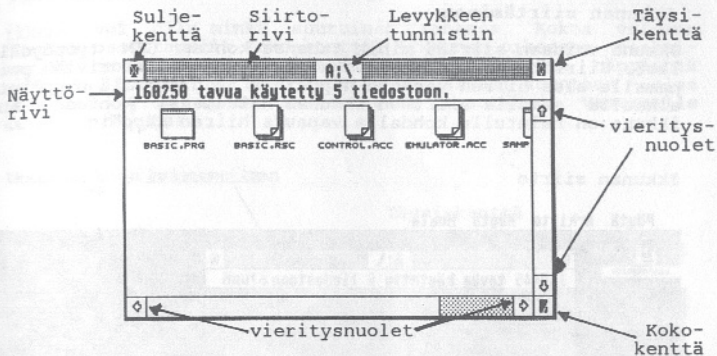
Ikkunan avaaminen

Ikkunaan avaamiseen on kaksi eri keinoa:

1. Valitse ensin levykeaseman ikoni, valitse sen jälkeen Avaa Arkisto-valikosta.
2. Toista menetelmää kutsutaan "kaksoispainallukseksi". Kaksoispainallus on nopeampi ja tehokkaampi tapa käyttää toimintoa Avaa. Osoita levykeaseman ikonia ja paina nopeasti kaksi kertaa hiiren vasenta näppäintä.

Varmista, että ST Language-levykkeesi on asemassa A ja näytöllä on GEM työpöytäsi esillä. Kokeile kaksoispainallusta aseman A ikonissa, niin että levykkeen ikkuna aukeaa.

Kun levykkeen A ikkuna aukeaa, voit nähdä mitä tiedostoja levykke sisältää sekä ikkunan toimintokentät ikkunan ylä- ja oikeassa reunassa:

Levykkeentunnistin kertoo, minkä levykkeen olet avannut (joko A tai B). Näyttörivi kertoo, montako tiedostoa levykkeellä on ja montako tavua levykkeestä on käytetty kyseisiin tiedostoihin. Luvusta 4, Näytä tiedot kerrotaan, miten levykkeen käytettävissä oleva tila saadaan selville.

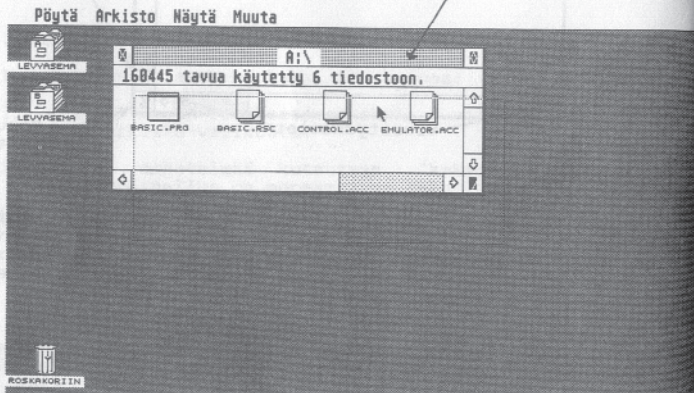
Ikkuna on aktiivinen, kun siirtoriivi ikkunan yläreunassa (joko A tai B). Näyttörivillä (ikkunan ala- ja oikeassa reunassa) on vieritysnuolet ja kokokenttä. Aktiivisen ikkunan koon voit muuttaa, siirtää tai vierittää sen sisältöä. Sinulla voi olla kerrallaan yksi aktiivinen ikkuna. Mikäli sinulla on useampi ikkuna auki näytöllä, voit tehdä haluamasi ikkunan aktiiviseksi osoittamalla sitä hiirellä ja painamalla näppäintä.

Ikkunan siirtäminen

Ikkuna voidaan siirtää mihin tahansa kohtaan GEM työpöydäläsi. Siirät ikkunaa osoittamalla ikkunan siirtoriviä, painamalla alas hiiren vasenta näppäintä ja pitämällä näppäintä alhaalla samalla siirtäen ikkunaa haluamaasi kohtaan. Kun ikkuna on halutulla kohdalla vapauta hiiren näppäin.

Ikkunan siirto

Siirtorivi

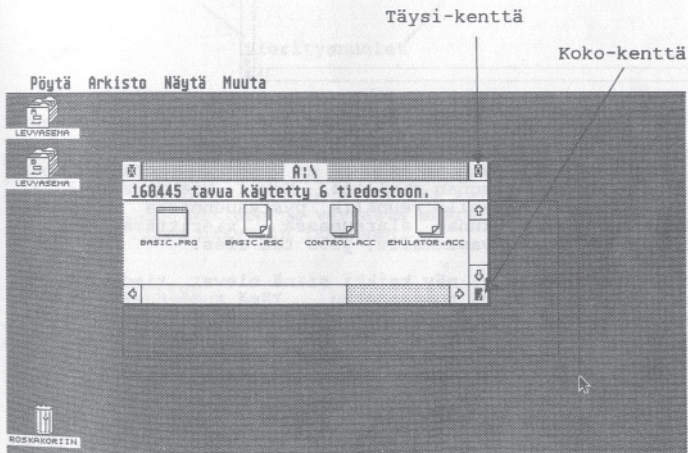

Joudut siirtämään usein ikkunoita, varsinkin kun näytössä on useampia avoimia ikkunoita ja haluat saada näkyville mahdollisimman paljon, esimerkiksi kun kopioit tiedostoja ikkunalta toiselle.

Ikkunan koon muuttaminen

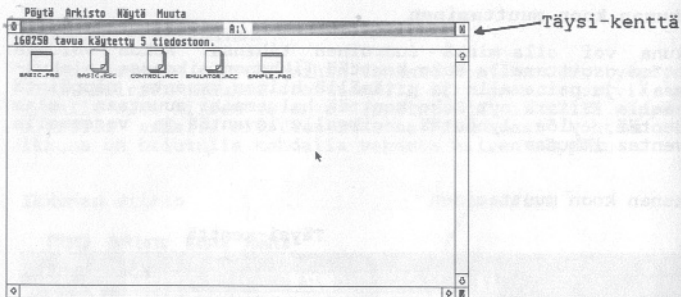
Ikkuna voi olla minkä suuruinen tahansa. Kokoa voidaan muuttaa osoittamalla Koko-kenttää (ikkunan oikeassa alakulmassa) ja painamalla ja pitämällä hiiren vasenta näppäintä alhaalla. Siirrä nyt Koko-kenttää haluamaasi suuntaan - alas pidentää, ylös lyhentää, oikealle levenittää ja vasemmalle kaventaa ikkunaa.

Ikkunan koon muuttaminen

Tulet usein muuttamaan ikkunan kokoa, varsinkin kun näytössä on useampi ikkuna avoinna, jotta saisit näkyville mahdollisimman paljon, esim. kun kopioit tiedostoja ikkunalta toiselle.

Nopea tapa suurentaa ikkunaa on osoittaa ja painaa näppäintä Täysi-kentässä, joka sijaitsee ikkunan oikeassa yläkulmassa. Ikkuna tulee silloin koko näyttöruudun kokoiseksi. Paina näppäintä uudestaan Täysi-kentässä ja ikkuna palautuu alkuperäisen kokoisena ja muotoisena alkuperäiseen paikkaan GEM työpöydällä.

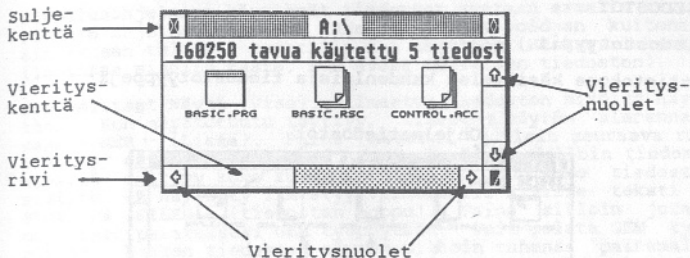

Ikkunan sisällön vierittämien

Jos haluat esille näytölle tiedoston tai kohteen, joka ei ole mahtunut ikkunaan ja ikkuna ei voida suurentaa enempää, voit vierittää ikkunan sisältöä. Kaksi vieritysriiviä - yksi ikkunan oikealla reunalla pystysuunnassa ja toinen vaakasuunnassa ikkunan alareunassa - vierittävät ikkunan sisältöä oikealle, vasemmalle, ylös tai alas.

Mikäli ikkunassa ei näy kaikki siinä olevat tiedostot, on osa vieritysriivistä tummennettu. Tämä tummennettu kenttä kertoo, missä suunnassa näkymättömissä olevat tiedostot ovat. Vaalean kentän koko vieritysriivillä kertoo näkyvissä olevien tiedostojen osuuden kaikista tiedostoista. Mikäli vieritysriivit ovat kokonaan vaaleita, kaikki tiedostot ovat näkyvissä.

Voit vierittää ikkuna osoittamalla vieritysriivien päissä olevia vieritysnuolia, jolloin ikkunan sisältö siirtyy yhden yksikön verran, tässä tapauksessa yhden ikonin verran haluttuun suuntaan.

Ikkunan sisällön vierittämiseen on kaksi tapaa. Voit vetää vieritysruvlin vaalean kentän ylös tai alas (pystysuora vieritysruvi) ja oikealle tai vasemmalle (vaakasuora vieritysruvi). Voit myös painaa hiiren näppäintä vieritysruvlin tummennetulla kohdalla. Tällöin siirtyvät kaikki näkyvissä olevat tiedostot piiloon ja vastaava määrä piilossa olleita tiedostoja tulee näkyviin ikkunaan.

Ikkunan päivitys

Joskus käy niin, että ikkunan sisältö ei vastaa levykeasemassa olevan levykkeen sisältöä. Esimerkiksi, jos levykkeen A ikkuna on auki, toisin sanoen ikkunassa on levykkeen A hakemisto, ja sinä vaihdat asemaan A uuden levykkeen, ei ikkunan sisältö muutu automaattisesti vastaamaan uuden levykkeen hakemistoa. Auki oleva ja aktiivinen ikkuna päivitetään painamalla [Esc]-näppäintä.

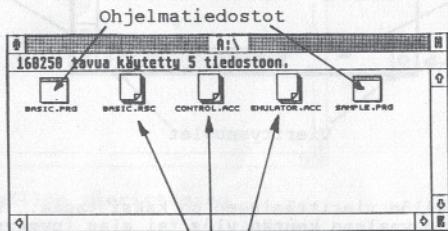
Ikkunan sulkeminen

Ikkuna suljetaan näppäinpainalluksella ikkunan vasemmassa yläkulmassa olevassa Sulje-kentässä. Ikkuna sulkeutuu heti ja mikäli työpöydälläsi on jokin toinen avoin ikkuna, muuttuu se nyt aktiiviseksi. Muussa tapauksessa palautut takaisin GEM työpöytään.

TIEDOSTOT

Tiedostotyypit

ST-tietokone käsittelee kahdenlaisia tiedostotyyppejä:

Sovellusohjelmien käyttämät tiedostot

Ikonit, jotka muistuttavat paperipinkkaa, jonka yksi kulma on taitettu, ovat sovellusohjelmien käyttämiä tiedostoja.

Ikonit, jossa ei ole taitettua kulmaa, on ohjelmatiedosto. Ohjelmatiedosto sisältää ohjelman.

Lisäksi on vielä kolmas ikonityyppi, jota ei yllä olevassa kuvassa näy. Se muistuttaa arkistokansiota. Tällaiset kansiot voivat sisältää useita tiedostoja ja niiden avulla voit ryhmitellä samaan asiaan liittyvät tiedostot omiin kansioihinsa. Lisätietoja saat myöhemmin tässä luvussa kohdasta Kansiot.

Ohjelmatiedoston avaus (ohjelman käynnistys)

Tiedoston avaamiseen GEM työpöydältä on kaksi eri keinoa:

1. Valitse ensin tiedoston ikoni, sen jälkeen valitse Avaa Arkisto-valikosta.
2. Valitse tiedoston ikoni ja paina hiiren vasenta näppäintä nopeasti kaksi kertaa.

Kokeile "SAMPLE.PRG" -ohjelmatiedoston avaamista kaksoispainalluksella. Tämän esittelyohjelman avulla voit harjoitella ikkunan siirtämistä, koon muuttamista ja ikkunan sulkemista. Lopeta ohjelma sulkemalla ohjelman ikkuna.

Sovellusohjelmien käyttämien tiedostojen avaus

Sovellusohjelmien käyttämät tiedostot avataan samalla tavalla kuin ohjelmatiedostot. Nämä tiedostot voidaan kuitenkin ainoastaan tulostaa paperille tai näyttöön (Keskustelukenttä ilmoittaa sinulle tästä, kun avaat tällaisen tiedoston).

Jos valitset Näytä (Visa), ilmestyy tiedoston sisältö näyttöön. Kun näyttöruutu täyttyy, ilmestyy näytön alareunaan sana - MER - (Lisää). Paina [Return], jolloin seuraava rivi ilmestyy näyttöön tai [Välilyöntinäppäin], jolloin tiedoston sisältö siirtyy koko ruudun eteenpäin. Kun koko tiedoston sisältö on näytetty ilmestyy viimeiselle riville teksti - SLUT PÅ FILEN - (tiedoston loppu). Paina silloin jotain näppäintä palataksesi GEM työpöytään. Voit palata GEM työpöytään kesken tiedoston näytön milloin tahansa painamalla [Q] tai [Control][C].

Jos valitset Tulosta (Skriv), tulostuu tiedoston sisältö kirjoittimellesi. Voit keskeyttää tulostuksen milloin tahansa painamalla [Q] tai [Control][C].

Huomio! Kaikki sovellusohjelmien käyttämät tiedostot eivät välttämättä ole luettavassa muodossa. Kun avaat tällaisen tiedoston, saattaa se sisältää koodattua tietoa.

Tiedostojen kopiointi

Useimmilla tietokoneilla kopiointi on hankalaa ja monimutkaista. ST-tietokoneilla se käy helposti; valitset kopioitavan tiedoston ikonin ja siirrät sen sinne, jonne haluat sen kopioituvan. Voit kopioida yhden tiedoston toiselle levykkeelle siirtämällä tiedoston ikoni levykkeen ikonin päälle. Varmista, että tiedoston ikoni todella on levykkeen ikonin päällä (levykkeen ikoni muuttuu tummaksi) ja vapauta hiiren näppäin.

CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC tiedostojen kopiointi

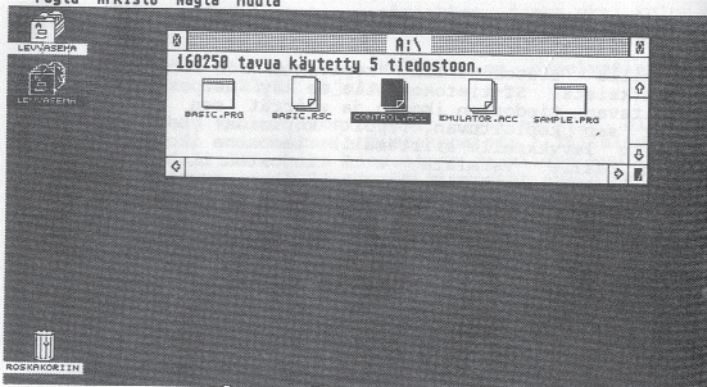
ST Language-levykkeesi sisältää tiedostoja, joita ei tarvita GEM:n käytössä. Pääosa levykkeellä olevista tiedostoista liittyvät ST BASIC ohjelmointikielen käyttöön (katso luku 5) mutta levyke sisältää myös tiedostoja, jotka on hyvä kopioida erilliselle levykkeelle: CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC.

Tiedostoja kopioidessasi toimi seuraavasti:

1. Alusta uusi tyhjä levyke. Anna ALUSTUS-kentässä levykkeelle nimi "Desktop". Voit alustaa levykkeesi joko yksi- tai kaksipuoliseksi (katso luku 2, tyhjän levykkeen alustus).
2. Tietokone yhdellä levykeasemalla: Poista alustettu levyke levykeasemasta ja aseta kopioimasi ST Language-levyke asemaan. Avaa asema A kaksoispainalluksella, jolloin levykkeen ikkuna avautuu.

Tietokone kahdella levykeasemalla: Aseta kopioimasi ST Language-levyke asemaan A ja alustettu tyhjä levyke asemaan B. Avaa asema A kaksoispainalluksella, jolloin levykkeen A ikkuna avautuu.
3. Vedä CONTROL.ACC tiedoston ikoni aseman B ikonin päälle, siten että B aseman ikoni muuttuu tummaksi. Vapauta hiiren näppäin (voit myös yrittää valita ja siirtää molemmat tiedostot yhtäaikaan, katso Monivalinta myöhemmin tästä luvusta).

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

4. GEM työpöydälle ilmestyy nyt KOPIOINTI-kenttä:

KOPIOIN TIEDOSTOT

Kansioita: ___0

Tiedostoja: ___1

OK

Kumoa

Paina OK-näppäintä. Seuraavaksi näyttöön ilmestyy keskustelukenttä, joka neuvoo sinua tarvittaessa vaihtamaan levykettä (mikäli käytössäsi on yksi levykeasema).

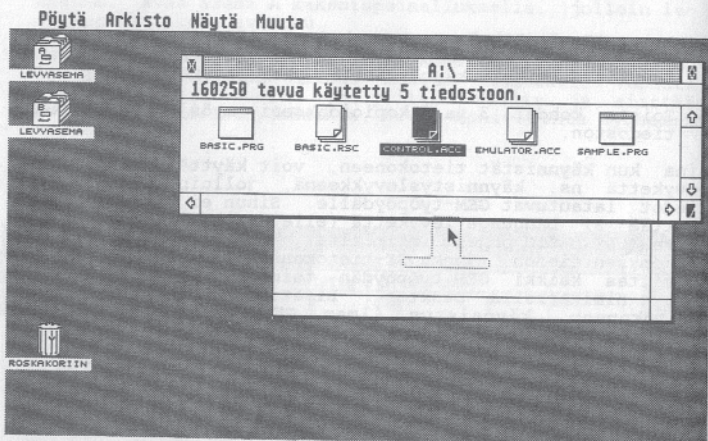
5. Toista kohdat 3 ja 4 kopioidaksesi myös EMULATOR.ACC-tiedoston.

Aina kun käynnistät tietokoneen, voit käyttää tätä uutta levykettä ns. käynnistyslevykkeenä, jolloin siinä olevat tiedot latautuvat GEM-työpöydälle. Sinun ei tarvitse enää käyttää ST Language-levykettä (ellet halua käyttää siinä olevaa ST BASIC ohjelmointikieltä). Uusi levyke sisältää kaiken sen tiedon, jonka ST-tietokone tarvitsee voidakseen suorittaa kaikki GEM työpöydän toiminnot. Merkitse uusi levyke nimitarralla "Desktop". Lisätietoja saat luvusta 4. Tietokoneen käynnistys ilman GEM Desktop-levykettä ja Tallenna työpöytä.

Muita kopiointimenetelmiä

Muitakin menetelmiä tiedostojen kopioimiseen löytyy kuin edellä esitetty. Eräs tapa on vetää tiedostoikoni avonaisesta ikkunasta toiseen, esim. levykkeen A ikkunasta levykkeen B ikkunaan. Tiedosto kopioituu silloin levykkeeltä A levykkeelle B.

tiedoston siirtäminen ikkunasta toiseen

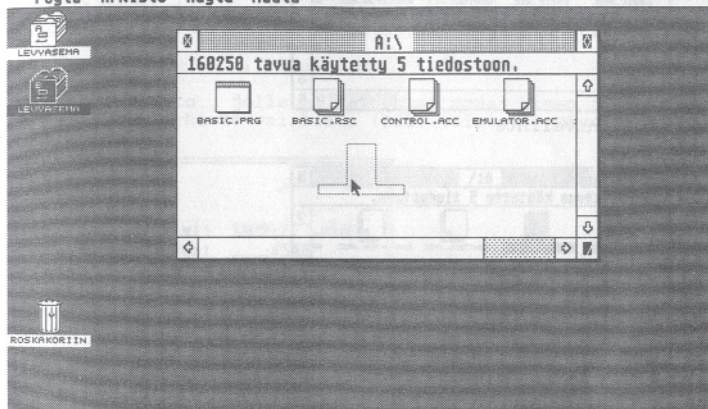

Toinen menetelmä on vetää levykeikoni avoimeen levykeikkunaan, esim. levykkeen A ikoni levykkeen B avoimeen ikkunaan. Tällä menetelmällä kopioituvat levykkeen A kaikki tiedostot levykkeelle B poistamatta levykkeellä B olevat alkuperäiset tiedostot.

Näitä molempia kopiointitapoja voit käyttää kopioidessasi yksipuoliselta levykkeeltä kaksipuoliselle ja päinvastoin. Muista kuitenkin, että kaksipuolisella levykkeellä on kaksinkertainen tallennuskapasiteetti verrattuna yksipuoliseen, jolloin kaikki tiedostot kaksipuoliselta levykkeeltä eivät välttämättä mahdu yksipuoliselle levykkeelle.

levykeikonin vieminen ikkunaan

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

Kolmas tiedoston kopiointitapa on viedä tiedosto kansioon, katso Kansiot myöhemmin tässä luvussa.

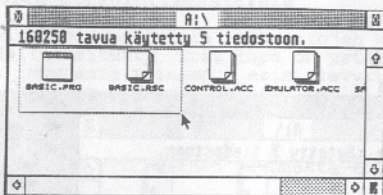
Huomio! On hyvä tehdä aina varmuuskopio kaikista tiedostoistasi. Jos alkuperäinen jostain syystä tuhoutuu, on sinulla aina varakopio käytettävissä.

Monivalinta

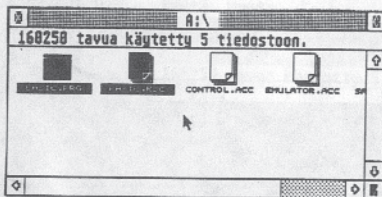
Joskus on hyvä valita useampi kuin yksi ikoni. Useamman ikonin valitsemiseen on kaksi menetelmää:

1. Vie osoitin valitsemiesi ikonien vasemmalle puolelle (lähelle, mutta se ei saa koskettaa ikonia). Paina hiiren vasen näppäin alas ja pidä se alhaalla vetäen osoitinta alas oikealle. Ikonien ympärille ilmestyy nyt "kuminauhainen" suorakaide. Suorakaidetta voidaan suurentaa, toisin sanoen valita useampia ikoneita, vetämällä osoitinta kauemmaksi oikealle. Kaikki ne ikonit, jotka ovat suorakaiteen sisällä hiiren näppäintä vapautettaessa, tulevat nyt valituksi. Voit nyt siirtää kaikki valitut ikonit samanaikaisesti haluamaasi kohtaan osoittamalla yhteen ikoneista ja siirtämällä ikonit ryhmässä.

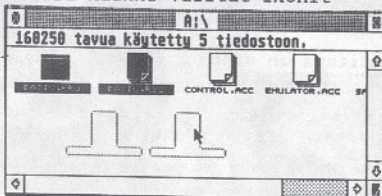
siirrä osoitinta

ikonien valinta

siirrä kaikki valitut ikonit

2. Pidä [Shift]-näppäintä alhaalla ja valitse ikonit hiiren näppäinpainalluksella. Tällä tavalla pystyt nyt valitsemaan ikkunasta ikonit, jotka eivät sijaitse vierekkäin, jolloin edellämainittua menetelmää ei voida käyttää. Voit nyt viedä kaikki valitut ikonit haluamaasi kohtaan osoittamalla yhtä valituista ikoneista ja siirtämällä ikonit ryhmässä.

Huomio! Menetelmä, jossa ikonien valinnassa käytetään [Shift]-näppäintä, vaihtaa ikonin tilan valinnan ja valinnan kumoamisen välillä. Tämä tarkoittaa sitä, että jos ikoni on valittu ja valitset sen uudestaan [Shift]-näppäimen kanssa hiiren näppäimen painalluksella, valinta kumoutuu (ikoni muuttuu vaaleaksi) ja jos ikoni on taas vaalea ja valitset sen [Shift]-näppäimellä ja hiiren näppäimen painalluksella, tulee se valituksi. Joskus on käytännöllistä käyttää molempia kuvattuja valintamenetelmiä: käytä ensin "kuminauhamenetelmää" valitaksesi tietyn ikoniryhmän ja sen jälkeen voit poistaa turhat valinnat tältä ryhmältä [Shift]-näppäimellä ja hiiren näppäinpainalluksella.

Tiedostojen poistaminen

Tiedostot poistetaan valitsemalla ensin tiedostot ja viemällä ne sen jälkeen roskakorin ikoniin. Noudata sen jälkeen näytölle tulevia ohjeita. Muista, että heti kun olet vienyt tiedoston roskakoriin, on se poistettu lopullisesti!

Tiedoston uudelleen nimeäminen

Valitse tiedosto, jolle haluat antaa uuden nimen ja valitse sen jälkeen Arkisto-valikosta (Fil) toiminto Näytä tiedot (Visa info).

TIEDOSTO	
Nimi:	SAMPLE .PRG
Koko tavuina:	4540
Tehty:	87-08-17 00:00
Soujaus:	Luku/Kirjoitus
	Luku
OK	Kumoa

Keskustelukenttä näyttää nyt mm. tiedoston nimen ja koon. Kohdistin (pystysuora viiva) on tiedoston nimen lopussa. Voit nyt muuttaa tiedoston nimen painamalla [Backspace] (vanha nimi poistuu kokonaan) tai [Esc]-näppäintä (kirjain kerrallaan poistuu) kunnes vanha nimi on poistettu. Kirjoita nyt uusi nimi.

Huomio! Tiedostonimi koostuu kahdeksasta merkistä, jota voi seurata piste(.) ja jokin laajennusosa, joka voi olla kolme merkkiä pitkä.

Varoitus! Älä muuta ST Language-levykkeillä olevien tiedostojen laajennusosaa. Mikäli muutat jonkin levykkeellä olevan tiedoston laajennusosaa, voi se aiheuttaa sen, että GEM ei pysty hyödyntämään tiedostoja oikealla tavalla.

Lisätietoja tiedostonimistä ja laajennusosista saat luvusta 4. Näytä tiedot ja Määritä sovellus.

KANSIOT

Kansiot ovat järjestettyjä tiedostoryhmiä. Ne eivät ole ohjelmatiedostoja eivätkä sovellusten käyttämiä tiedostoja vaan ne ovat keino järjestää tiedostot omiin ryhmiinsä. Ikkunaa, jossa on useita tiedostoja, on hankalaa silmäillä ja oikean tiedoston löytäminen isosta joukosta voi olla vaikeaa. Tämän vuoksi GEM tarjoaa käyttöösi kansioita, joihin voit tallentaa samaan asiaan liittyvät tiedostot järjestyksen ylläpitämiseksi.

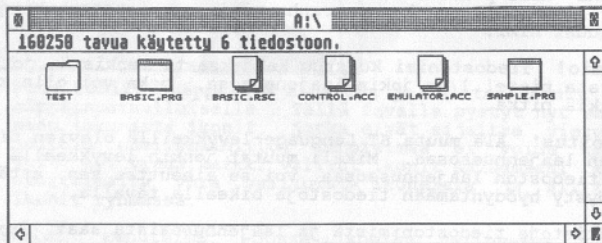
Uusi kansio luodaan seuraavalla tavalla:

1. Avaa levykeikoni.
2. Valitse Uusi Kansio (Ny mapp) Arkisto (Fil) -valikosta. Näyttöön ilmestyy nyt seuraavanlainen keskustelukenttä:

UUSI KANSIO

Nimi: TEST|_____

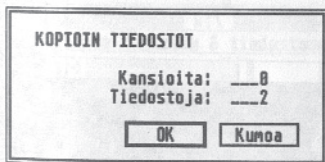
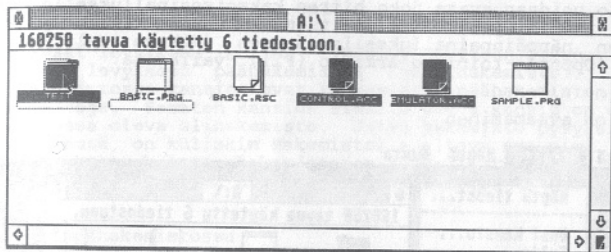
Kirjoita kansion nimi ja valitse sen jälkeen OK-näppäin (mikäli muutat mieleesi etkä haluakaan luoda uutta kansiota, valitse KUMOA (avbrytt). Kun olet valinnut OK-näppäinen ilmestyy uuden kansion ikoni aktiiviseen ikkunaan.

Huomio! Kansioita ei voida nimetä uudelleen.

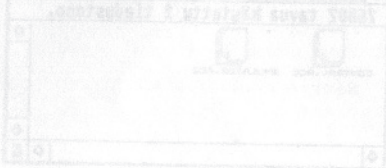
Tiedostot sijoitetaan kansioon yksinkertaisesti viemällä ne kansion ikoniin. Vapauta hiiren näppäin, kun kansion ikoni tummuu, noudata sen jälkeen keskustelukentän antamia ohjeita.

tiedostojen vieminen kansioon

Kun olet luonut kansion, voit kopioida sinne tiedostoja. Voit jopa kopioida kaikki levykkeen tiedostot kansioon. Vie yksinkertaisesti levykkeen ikoni kansion päälle ja noudata sen jälkeen keskustelukentän ohjeita. Tällainen kopiointimetelmä toimii myös, kun kopioit yksipuoliselta levykkeeltä kaksipuoliselle levykkeelle ja päinvastoin (edellyttäen, että levykkeellä on kylliksi tilaa).

Huomio! Kun kopioit tiedoston kansioon, tulee kansion sisälle uusi kopio tiedostosta. Voit sen jälkeen poistaa vanhan tiedoston viemällä se roskakoriin.

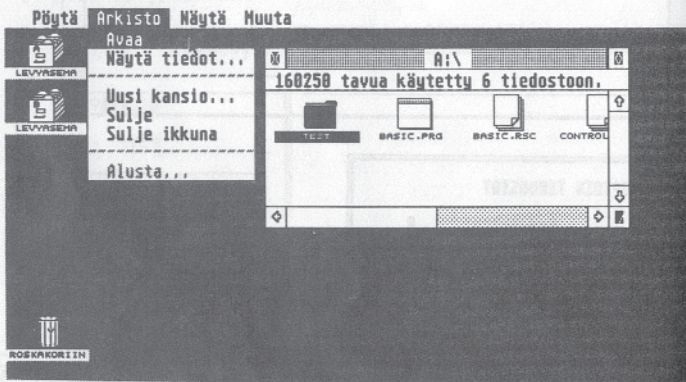

Kansion avaaminen

Kaikille kansioille voidaan avata oma ikkuna. Jos avaat levykeikonin, joka sisältää kansion, et näe avatussa ikkunnassa kansion sisältöä. Sinun on ensin avattava kansiolle oma ikkuna nähdäksesi kansion sisällön.

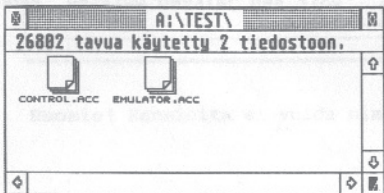
Kansio voidaan avata joko hiiren kaksoispainalluksella kansion ikonin päällä tai valitsemalla ensin kansio yhdellä hiiren näppäinpainalluksella ja sen jälkeen valitsemalla Avaa (Öppna) -toiminto Arkisto (Fil) -valikosta.

Kansion avaaminen

Kansion ikkuna avautuu samalla tavalla kuin levykkeen ikkuna. Kun kansio on avattu, voit nähdä sen sisällön.

esimerkki avatusta kansioista

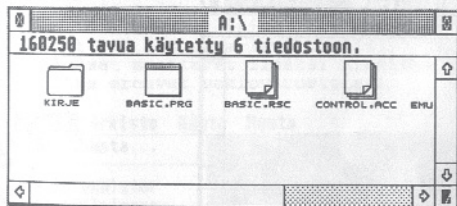
Kaksi kansiota voidaan avata yhtä aikaa, esim. kun kopioi-
daan tiedostoja toisesta kansiota toiseen. Avaa ensin levy-
keikoni uudestaan, valitse ja avaa sen jälkeen toinen kan-
sio. Näytössä on nyt molempien kansioden ikkunat.

Huomio! Kansio voidaan luoda myös toisen kansion sisään.
Sinulla voi olla korkeintaan 8 kansiota sisäkkäin.

Hakemistot ja hakemistopolut

Kun avaat levykkeen ikonin, ilmestyy näyttöön ikkuna, joka
esittää levykkeen päähakemistoa (juurihakemisto). Tässä
päähakemistossa kansiot ovat itseasiassa päähakemiston ali-
hakemistoja. Samaten kansion sisällä oleva kansio on aliaha-
kemistossa oleva alihakemisto. Jotta hakemisto pysyisi jär-
jestyksessä, on kullakin hakemistolla oltava oma nimi. Hake-
mistopolku tarkoittaa hakemistojen täydellistä nimeä, joka
koostuu päähakemiston nimestä ja alihakemistojen nimistä.

kansio päähakemistossa

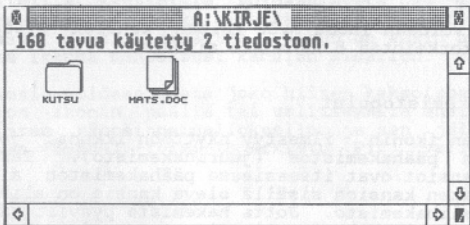

Hakemistopolku kirjoitetaan seuraavalla tavalla:

levyketunnus:\kansion nimi

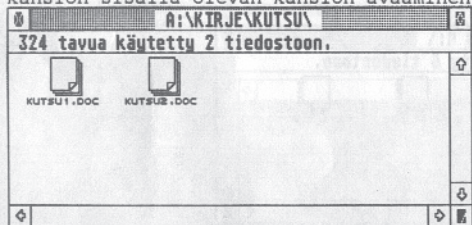
jossa levyketunnus tarkoittaa päähakemistoa ja kansion nimi
kansiota. Hakemistopolun jokainen osa on erotettava toi-
sistaan kenoviivalla (\). Jos esim. määrittelet kansion
KIRJE, joka löytyy asemassa A olevalta levykkeeltä, on sinun
kirjoitettava seuraavasti: A:\KIRJE.

Avoim kansio

Jos luomme kansion nimeltä KUTSU kansion KIRJE sisälle, tulee hakemistopolusta : A:\KIRJE\KUTSU.

kansion sisällä olevan kansion avaaminen

Kun annamme hakemistopolun ennen tiedoston nimeä, tietää tietokone silloin mihin kansioon haluat tallentaa tiedoston tai mistä kansioista haluat lukea tiedoston. Kuvittelepa että olet tallentanut kirjeen nimeltä MATS.DOC kansioon KIRJE, joka löytyy levykkeeltä asemassa A. Oleta edelleen että sinun on käynnistettävä tekstinkäsittelyohjelma, joka on aseman A päähakemistossa. Tällöin et pääse käsiksi tiedostoon MATS.DOC, ellet ensin ilmoita tietokoneelle hakemistopolkua ennen tiedoston nimeä:
A:\KIRJE\MATS.DOC

Kansion poistaminen

Voit poistaa kansion viemällä se roskakoriin ja seuraamalla näytölle tulevia ohjeita. Muista kuitenkin, että kaikki kansiossa olevat tiedostot tuhoutuvat poistaessasi kansion.

LUKU 4

VALIKKORIVI

Ylimpänä GEM työpöydällä on valikkorivi. Sieltä löytyy neljä valikkoa Pöytä (Desk), Arkisto (Fil), Näytä (Innehåll) sekä Muuta (Övrigt). Voit tarkastella valikoita osoittamalla hiirellä valikkorivin otsikoihin.

Valikossa olevien eri toimintovaihtoehtojen valinta tapahtuu osoittamalla hiirellä haluttua vaihtoehtoa ja painamalla kerran hiiren vasenta näppäintä. Ne vaihtoehdot, jotka näkyvät himmeämpänä tekstinä, eivät ole valittavissa siinä vaiheessa, kun valikko tulee näkyviin - sinun on ensin valittava tai avattava jokin tiedosto tai levyke.

Pöytä (Desk)

Pöytä-valikko sisältää joukon käytännöllisiä apuvälineitä, joita saatat tarvita työskennellessäsi GEM työpöydällä. Nämä apuvälineet ovat lähes aina käytettävissäsi, edellyttäen että työskentelet GEM käyttäjäympäristössä tai että sovellus, jolla työskentelet, käyttää GEM valikkoriviä. Apuvälineiden vakiovarusteisiin kuuluvat VT-52 emulaattori sekä Säätimet (ST Language-levykkeellä). Useat GEM-yhteensopivat sovellukset saattavat lisäksi sisältää omia työpöytävälineitä, jotka eroavat vakiovarusteista.

Pöytä Arkisto Näytä Muuta

Ohjelmasta...

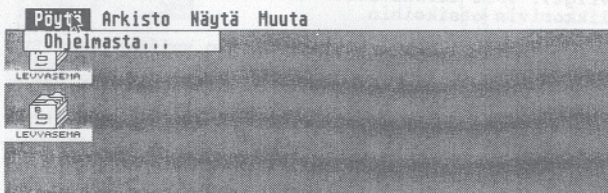
VT52-emulator
Inställningar

LEVYSEINÄ

Huomio! Kaikki ne asetukset ja muutokset, jotka teet näillä apuvälineillä, voidaan myös tallentaa levykkeelle. Lue tarkemmin Talleta työpöytä myöhemmin tästä luvusta.

Tietokoneen käynnistys ilman GEM Desktop-levykettä

Jos levykeasemassa ei ole levykettä, joka sisältää CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC -tiedostoja, silloin kun käynnistät tietokoneen, tulee Pöytä-valikossa olemaan vain yksi valikkotoiminto: Ohjelmasta (Desktop Info).

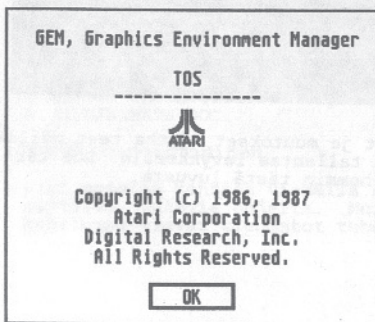

Mikäli näitä työpöydän apuvälineitä ei lueta, säästät silloin tietokoneen keskusmuistia. Haluat kuitenkin useimmiten käyttää hyväksesi kaikkia mahdollisia työpöydän tarjoamia mahdollisuuksia. Lisätietoja tästä löydät Liitteestä A. Hidas käynnistys/Nopea käynnistys

Ohjelmasta.. (Desktop Info)

Valikkotoiminto Ohjelmasta on GEM työpöydän "aloitustaulu". Tässä kerrotaan käytössä olevan ohjelman nimi sekä sitä koskevat tiedot kopiointioikeudesta. Useimmat GEM:iä tukevat ohjelmat näyttävät tämääntapaista tietoa, kun valitset Ohjelmasta -toiminnon.

Osoita ja paina hiiren näppäintä toiminnossa Ohjelmasta. Seuraa kuva ilmestyy ruutuun:

Paina OK-näppäintä palataksesi GEM työpöytäan.

VT52 emulaattori

VT52 emulaattori on tiedonsiirto-ohjelma, joka noudattaa voimassa olevaa teollisuusstandardia. Yhdessä modeemin kanssa tietokone pystyy kommunikoimaan puhelinlinjojen välityksellä toisien tietokoneiden kanssa. Koska ohjelma on puhtaasti pääte-emulaattori, toimii se parhaiten, kun liität tietokoneesi johonkin isompaan tietokonejärjestelmään.

Osoita pöytä-valikon toimintoa VT52 emulaattori ja paina hiiren näppäintä. Näyttöön ilmestyy seuraava kuva

```
*****  
| Atari VT52 Terminal Emulator |  
| Copyright Atari Corporation, 1987 |  
*****
```

Tryck:

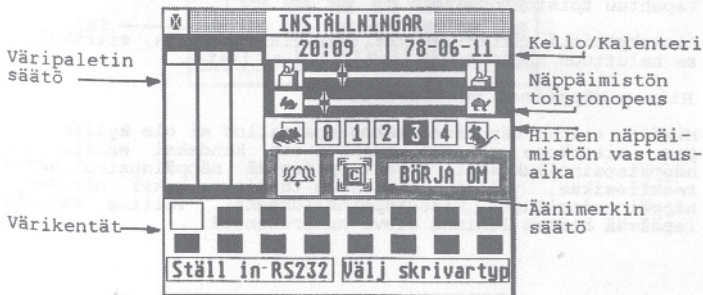
- 1) UNDO - åter till DESKTOP
- 2) HELP - RS232-inställning

Jos painat [Help]-näppäintä, voit määritellä RS232-asetukset vastaamaan modeemin vaatimuksia. Lisätietoja saat RS232 asetukset myöhemmin tässä luvussa. Paina näppäimistön [Undo]-näppäintä palataksesi GEM työpöytään.

Asetukset (Inställningar)

Tällä toiminnolla pystyt asettelemaan ja määrittelemään järjestelmän monia ominaisuuksia. Parametrien muutokset vaikuttavat koko tietokonejärjestelmään. Asetuksissa voit vaikuttaa seuraavaan viiteen järjestelmän toimintaan: Kello/kalenteri, Näppäimistön toistonopeus, Hiiren näppäimen vastausaika, äänimerkki, väripaletti. Lisäksi voit täältä käsin edelleen määritellä RS232 portin asetukset sekä valita kirjoittimen tyyppiä.

Valitse näppäinpainalluksella Asetukset (Inställningar) Pöytä-valikosta (Desk). Näyttöön ilmestyy seuraava kuva:

Kun olet tehnyt tarvittavat asetukset palaat GEM työpöytään näppäinpainalluksella vasemmassa yläkulmassa olevassa Suljekentässä.

Kello/kalenteri

Kello ja kalenteri asetetaan painamalla näppäintä kelloikkunassa (vasen ikkuna) tai kalenteri-ikkunassa (oikea ikkuna). Ikkunoiden väri tummuu osoittaen näin, että se on valittu. Käytä [Backspace]-näppäintä siirtääksesi kohdistimen kentän alkuun (tai paina [Esc], jolloin koko rivi tyhjenee). Kirjoita oikea kellonaika ja päiväys näppäimistöltä. Kun olet valmis, paina hiiren näppäintä kello- tai kalenteri-ikkunassa (tai paina [Return]).

Annettuasi oikean ajan tietokone päivittää kelloa koko ajan kunnes tietokone sammutetaan. Tietokone käyttää kelloa ja kalenteria merkitsemään tiedostojen luonti- tai päivitysajan ja päivän (katso Näytä tiedot ja Näytä tekstinä myöhemmin tässä luvussa). Mikäli haluat tarkan ja paikkansa pitävän rekisterin tiedostoistasi, suosittelemme sinua antamaan oikean kellonajan ja päivän aina käynnistettyäsi tietokoneen.

Näppäimistön toistonopeus

Kaikki näppäimet ST-tietokoneen näppäimistössä (paitsi [Shift],[Control] ja [Alternate]) toistavat toimintoaan, kun näppäintä pidetään alhaalla. Voit määrittellä kuinka nopeasti näppäimet aloittavan toiminnon toistamisen ja kuinka nopeasti ne toistavat toiminnon.

Ylempi liukukytkin (sormi/näppäinikonienvälissä) säätää, kuinka pitkä aika kuluu, ennen kuin näppäin toistaa itseään painettuasi sen alas; siirtämällä liukukytintä vasemmalle tapahtuu näppäimen toisto aikaisemmin. Alempi liukukytkin (kaniinin ja kilpikonnän välillä) määrittää taas millä nopeudella toisto tapahtuu; siirtämällä kytkintä vasemmalle tapahtuu toisto nopeammin.

Liukukytintä siirretään valitsemalla kytkin ja siirtämällä se haluttuun kohtaan.

Hiiren näppäimen vastausaika

Mikäli hiiren näppäimen kaksoispainallus ei ole kyllin nopea, tietokone saattaa tulkita sen kahdeksi erilliseksi näppäinpainallukseksi. Voit pidentää näppäinpainalluksen reaktioaikaa, jolloin tietokone tulkitsee kaksi hitaampaa näppäinpainallusta kaksoispainallukseksi. Valitse tällöin lepävää hiirtä lähinnä oleva numerokenttä.

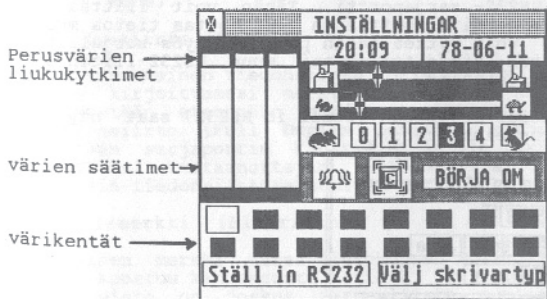
Tottuneemmat käyttäjät voivat taasen vähentää kaksoispainalluksen reaktioaikaa. Vastausaika vähennetään valitsemalla seisovaa hiirtä lähinnä oleva numerokenttä. Tällöin sinun on suoritettava kaksoispainallus nopeammin.

Äänimerkki

ST-tietokoneessa on kahdenlaisia äänimerkkejä; naksahdus joko-kaisen näppäinpainalluksen jälkeen ja näppäimistöltä tulleen virheellisen syötön tai virheellisen hiirenkäytön jälkeinen äänisignaali. Tyypillinen esimerkki virheellisestä hiiren käytöstä on, kun yrittät valita uuden toiminnon ennen kuin olet poistunut keskusteluentästä. Äänimerkki tulee näyttöyksikön kaiuttimesta. Aktivoit tai suljet äänimerkit painamalla näppäintä näppäin- tai soittokelloikonin päällä. Vaalea ikoni tarkoittaa, että toiminto ei ole päällä, tumma ikoni taas, että toiminto on käytössä.

Väripaletin säätö

Väripaletti on täysin käytettävissäsi ainoastaan silloin, kun näyttönä on joko värinäyttö tai televisio. Mikäli käytössäsi on ATARI positiivinäyttö (musta/valko), voit paletin avulla valita joko mustan tekstin ja grafiikan valkoisella pohjalla (oletusarvo) tai valkoisen tekstin ja grafiikan mustalla pohjalla.

Aläreunassa olevat värikenvät muodostavat näytössä käytettävien värien kokoonpanon. Näissä kentissä olevat värit voidaan muuttaa toisiksi. Perusvärien liukukytkimien avulla voit sekoitella näytön kolmea perusväriä, punainen, vihreä ja sininen, miksi väriksi tahansa. Tällä tavalla pystyt luomaan väripaletti sellaiseksi kuin haluat. Alimmassa resoluutiossa värinäytössä voidaan samanaikaisesti käyttää 16 väriä 512 värin paletista (kaikki 16 värikenttää ovat silloin aktiivisia). Keskiresoluution näytössä värejä voi olla käytössä samanaikaisesti 4 16 värin paletista (kaksi ensimmäistä kenttää kullakin rivillä ovat aktiivisia).

Valitse näppäinpainalluksella jokin värikenvästä. Voit nyt muuttaa valitun värikenvän väriä siirtelemällä kolmen perusväriin liukukytkimiä: Voit siirtää kykimiä joko vetämällä niitä haluttuun suuntaan tai painamalla hiiren näppäintä "R", "G" tai "B" -kirjainten kohdalla värien säätimien ylä- tai alapuolella. Värien säätimessä on kullakin perusvärillä kahdeksan eri asemaa (0-7). Mitä korkeamman aseman valitset, sitä kirkkaammaksi saat vastaavan värin.

Yksivärinäytön saat käänteiseksi asettamalla liukukytkimet asemaan 0 tai 7.

RS232 asetukset

Tietokoneen takapaneelissa merkinnällä "Modem" varustettu liitäntä on RS232- sarjaportti. Tähän voit liittää mm. modeemin, jolloin voit lähettää ja vastaanottaa tietoa muilta tietokoneilta. Voit kytkeä tähän porttiin myös sarjaliitännällä varustetun kirjoittimen tai muun RS232-liitännällä varustetun oheislaitteen.

Kun valitset RS232 asetuksen (Ställ in RS232) saat näyttöön seuraavan keskustelukentän:

Inställning av RS232-porten	
Baud :	<input type="text" value="9600"/>
Paritet :	<input type="text" value="Ingen"/> <input type="text" value="Udda"/> <input type="text" value="Jämn"/>
Duplex :	<input type="text" value="Full"/> <input type="text" value="Halv"/>
Bitar/tnk:	<input type="text" value="8"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="5"/>
Bit 8 :	<input type="text" value="På"/> <input type="text" value="Av"/>
Överföringskontroll	
Xon/Xoff:	<input type="text" value="På"/> <input type="text" value="Av"/>
Rts/Cts:	<input type="text" value="På"/> <input type="text" value="Av"/>
<input type="button" value="OK"/>	<input type="button" value="Avbryt"/>

Tässä voit antaa RS232-liitännälle sellaiset asetukset, jotka sopivat käyttämäsi modeemiin tai sarjaliitännällä varustettuun kirjoittimeen. Modeemin tai kirjoittimen käsikirjasta saat tarkemmat tiedot siitä, millaiset asetukset sinun on annettava. Seuraavaksi käymme läpi ne tiedot, jotka sinun on määriteltävä:

Tiedonsiirtonopeus (Baud)

Tiedonsiirtonopeudella määritellään, millä nopeudella tietoa siirretään. Tiedonsiirtonopeuden yksikkö on baud = bitti/sekunti. Suurin mahdollinen nopeus, jota voit käyttää, on 19 200 baudia, matalin nopeus on 50 baudia. Tiedonsiirtonopeuden on vastattava sekä oman modeemisi nopeutta että sen tietokoneen modeemin nopeutta, johon olet yhteydessä.

Pariteetti (Paritet)

Kun tietokone lähettää tietoa puhelinverkon välityksellä, on aina olemassa riski, että osa tiedosta tuhoutuu johtuen puhelinverkoissa esiintyvistä linjavirheistä ja häiriöistä. Pariteettibittien avulla tietokone voi tutkia, onko tieto lähetetty oikein. Pariteettibitti on binäärinen luku, joka lisätään ryhmään bittejä, siten että kaikkien bittien summa on joko parillinen tai pariton (engl. odd/even, ruots. udda/jämn). Riippuen modeemistasi tai vastaanottavasta laitteistosta valitset joko Udda, jämn tai Ingen (Odd, Even, None).

Tiedonsiirto (Duplex)

Vuorosuuntainen tiedonsiirto (Halv Duplex) tarkoittaa sitä, että kirjoittamasi merkit tulostuvat näytöllesi ja ne lähetetään eteenpäin sarjaportin kautta. Kaksisuuntainen tiedonsiirto (Full Duplex) lähettää kirjoittamasi merkit suoraan sarjaportin kautta eteenpäin. Merkit kaiutuvat näyttösi vastaanottajan tietokoneelta. Full Duplex on yleisin tiedonsiirtomenetelmä.

Bitti/merkki (Bitar/tnk)

Jokainen merkki varaa tietokoneen muistista yhden tavun. Tavu koostuu kahdeksasta bitistä. Riippuen vastaanottavasta laitteisto on joskus tarpeellista muuttaa bittien määrä merkkiä kohden

Bit 8

Tässä määritellään poistetaanko lähetettyjen merkkien kahdeksas bitti (asetetaan nollaksi). Jos järjestelmäsi toimii oikein kahdeksalla bitillä, ei ole tarpeen nollata kahdeksatta bittiä.

Xon/Xoff ja Rts/Cts

Nämä kaksi toimintoa ovat olennainen osa tiedonsiirtoprotokollaa. Kun tietoa lähetetään RS232-porttien kautta, on sekä sinun tietokoneesi että vastaanottavan tietokoneen tiedettävä milloin ne voivat lähettää tietoa ja milloin ne lopettavan tiedon lähettämisen. Valitse toiminto, jota vastaanottava tietokone käyttää.

Kirjoitinasetukset (Skrivanpassning)

Kun hiiren näppäinpainalluksella valitset toiminnon Välj Skrivartyp (valitse kirjoitin), voit antaa tarvittavat määrittäykset, jotta kirjoittimesi toimisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Kirjoitinasetukset vaikuttavat koko järjestelmään ja antavat näin tietoa mille tahansa sovellusohjelmalle. Ohjelmasta tietenkin riippuu pystyykö se lukemaan tätä tietoa vai ei. Esim. Toiminto Paperille (Skriv ut) Muuta-valikosta (Övrigt) käyttää annettuja kirjoitinasetuksia, toiset sovellusohjelmat eivät välttämättä tee näin.

Kun olet saanut valmiiksi kirjoitinasetukset, valitse OK-näppäin tallentaaksesi uudet asetukset. Paina Kumoa (Avbryt)-näppäintä, mikäli et halua tallettaa uusia asetuksia vaan säilyttää aikaisemmat asetukset.

SKRIVARANPASSNING		
Skrivartyp :	Matris	Typhjul
Färg :	S/V	Färg
Pixels/rad :	1280	960
Kvalitet :	Enkel	Högsta
Skrivarport:	Printer	Modem
Papperstyp :	Bana	Ark
OK		Avbryt

Kirjoitintyyppi (Skrivartyp)

Voit valita kahden erilaisen kirjoitintyyppin välillä; Matrix (matriisikirjoitin) tai Typhjul (kiekkokirjoitin). Paina hiiren näppäintä valitsemasi kirjoittimen kentässä.

Väri (Färg)

Voit valita joko S/V (musta/valkoinen eli yksivärikirjoitin) tai Färg (värikirjoitin). Valitse kenttä, joka vastaa kirjoitintasi.

Pistettä/rivi (Pixel/rad)

Tämä valinta koskee vain matriisikirjoitinta. Pixel tarkoittaa kuvaelementtiä. Matriisikirjoittimessa pixel koostuu yhdestä pisteestä. Matriisikirjoitin kirjoittaa tietyn määrän pisteitä riville kun se tulostaa grafiikkaa. Jos kirjoittimesi on Atari Dot Matrix Graphics Printer aseta arvoksi 1280. Jos käytössäsi on Epson kirjoitin tai Epson yhteensopiva kirjoitin valitse arvoksi 960. Molemmat arvot olettavat, että rivi on kahdeksan tuumaa pitkä.

Laatu (Kvalitet)

Tämäkin vaihtoehto koskee ainoastaan matriisikirjoittimia. Valitse "Enkel" (Vedos), jos haluat tulostaa normaali tekstiä. Jos haluat tulostusjäljen olevan korkeampaa laatua, valitse "Final" (Valmis); kirjoittimesi on pystyttävä tulostamaan Near Letter Quality -jälkeä = lähes kirjelaatua, jotta tällä valinnalla olisi jotain käytännön merkitystä.

Kun tulostat graafisia kuvia tai valitset "Enkel", tulostaa kirjoitinpää jokaisen pisteen yhden kerran. Jos haluat tummempaa grafiikkaa valitset "Final"; silloin kirjoitin kirjoittaa jokaisen pisteen kaksi kertaa. Kuvan tulostaminen paremmalla tulostuslaadulla kestää kaksi kertaa kauemmin.

Kirjoitinliitântä (Skrivarport)

Tässä sinun on ilmoitettava mihin liitântään olet liittänyt kirjoittimesi. Jos sinulla on rinnakkaisliitântällä varustettu kirjoitin, valitse "Printer", vastaavasti jos kirjoittimesi on varustettu sarjaportilla, valitse "Modem". Tällöin kirjoittimesi on myös liitetty Modeemiliitântään (RS232-liitântä).

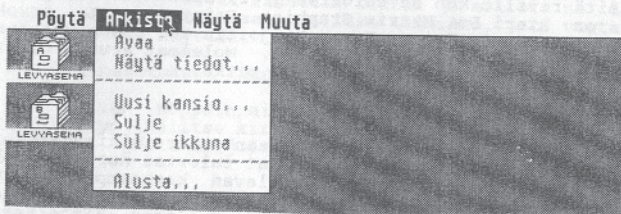
Huomio! Jos käytössäsi on sarjakirjoitin, varmista että RS232 asetuksessa on valittu Xon/Xoff-protokolla. Katso RS232 asetukset aikaisemmin tässä luvussa.

Paperityyppi (Paperstyp)

Jos kirjoittimesiasi on automaattinen paperinsyöttö (ketjulomakkeen syöttölaite tai arkinsyöttölaite), valitse "Bana" (Ketju). Jos kirjoittimesi voi syöttää käsin vain yhden arkin kerrallaan, valitse tällöin "Ark" (Arkki). Näin estät sen, että kirjoitin ei kirjoita paperin alareunan yli, silloin kun teksti on yli sivun pituinen.

ARKISTO (FIL)

Arkisto -valikko sisältää toiminnot, joilla käsitellään tiedostoja, ikkunoita, luodaan kansioita ja alustetaan levykeitä.

Avaa (Öppna)

Avaa -toimintoa käytetään ohjelmien käynnistämiseen, levykkeen, kansion tai tiedoston sisällön hakemiseen. Käynnistät ohjelman tai avaat tiedoston ensin valitsemalla sen, osoittamalla sen jälkeen Arkisto -valikon Avaa -toimintoon ja painamalla hiiren vasenta näppäintä.

Toinen tapa on osoittaa haluttua tiedoston tai ohjelman ikonia ja painaa nopeasti kaksi kertaa hiiren vasenta näppäintä.

Näytä tiedot (Visa Info)

Jos valitset tiedoston tai jonkin muun ikonin ja sitten valitset Näytä tiedot -toiminnon, saat näyttöösi tiedot tiedostosta tai muusta valitusta ikonista. Jos esim. valitset levykkeen ikonin ja sen jälkeen Näytä tiedot -toiminnon, voisi se näyttää seuraavanlaiselta:

LEVY	
Aseman tunnus:	A:
Levyn nimi:	-----
Kansioita:	___1___
Tiedostoja:	___5___
Tavuja käytetty:	__160250
Tavuja vapaana:	__193536
<input type="button" value="OK"/>	

"Näytä tiedot" tutkii levykkeen ilmoittaen kuinka monta tiedostoa ja kansiota löytyy levykkeeltä ja kuinka paljon siinä on käytettyjä ja vapaana olevia tavuja. Tiedostoja koskevat tiedot saattaisivat näyttää seuraavanlaisilta:

TIEDOSTO	
Nimi:	SAMPLE .PRG
Koko tavuina:	___4540
Tehty:	87-08-17 00:00
Soujaus:	☒ Luku/Kirjoitus
	☐ Luku
<input type="button" value="OK"/>	<input type="button" value="Kunoa"/>

"Näytä tiedot" tunnistaa tiedoston, antaa sen koon sekä päiväyksen, jolloin tiedostoa viimeksi on käsitelty ja lopuksi se kertoo, onko tiedosto kirjoitussuojattu vai ei. Keskustelukentässä sinun on mahdollista itse määrittellä haluatko kirjoitussuojata tiedoston. Valitse "Luku/kirjoitus" (Läsning/Skrivning), mikäli haluat voida kirjoittaa tiedostoon. Jos taas haluat suojata tiedoston, jotta siihen ei voida kirjoittaa, valitse "Luku" (Enbart läsning) - tiedostoa voidaan nyt vain lukea.

Voit myös vaihtaa tiedoston nimen. Paina [Backspace] tai [Esc] poistaaksesi vanha nimi, kirjoita uusi nimi ja paina sen jälkeen näppäimistön [Return]-näppäintä tai hiiren senta näppäintä OK-näppäimessä. Uusi nimi tallentuu nyt levykkeelle.

Huomio! Käytettyjen ja käytettävissä olevien tavujen yhteenlaskettu kokonaismäärä vaihtelee tiedostojen lukumäärän ja niiden koon mukaan eikä se välttämättä vastaa levykkeen kokonaistallennuskapasiteettia. Tämä selittyy sillä, että tietokone varaa levykkeeltä jokaista tiedostoa kohti vähintään 1024 tavua muistia vaikka tiedosto olisikin pienempi. Käytä "Näytä tiedot" -toimintoa yhdessä levykeikonin kanssa, niin saat selville kuinka paljon vapaata tilaa sinulla on levykkeellä.

Uusi kansio (Ny mapp)

Kansiot ovat järjestettyjä tiedostokokoelmia. Ne eivät ole ohjelmia eivätkä sovellusohjelmien käyttämiä tiedostoja vaan eräs tapa järjestellä tiedostoja. Ikkuna, jossa on useita tiedostoikoneita, voi olla valkeasti luettavissa ja tietyn haluamasi tiedoston löytäminen siitä voi olla hankalaa. GEM työpöydällä sinulla on mahdollisuus luoda kansiota, joihin voit järjestellä esimerkiksi samaan asiaan liittyvät tiedostot.

Kun valitset Uusi kansio -toiminnon luodaksesi uuden kansion, saat näyttöösi seuraavan keskustelukentän:

UUSI KANSIO	
Nimi: TESTI.....	
OK	Kumoa

Katso Kansiot luvusta 3, jossa on kuvaus kansioiden käytöstä.

Sulje ja Sulje ikkuna (Stäng och Stäng fönster)

Voit sulkea ikkunoita kolmella eri tavalla: Voit valita Arkisto -valikosta Sulje tai Sulje ikkuna -toiminnon tai hiiren näppäinpainalluksella ikkunan Sulje-kentässä.

Mikäli et käytä jotain ikkunaa, olisi käytännöllistä sulkea se. Koska voit pitää GEM työpöydälläsi samanaikaisesti korkeintaan neljä ikkunaa auki, vie käyttämätön avoin ikkuna turhaa tilaa pöydälläsi.

Sekä Sulje että Sulje ikkuna -toiminto sulkee ainoastaan aktiivisen ikkunan eikä kaikkia GEM työpöydällä avoimina olevia ikkunoita. Näiden kahden toiminnon välillä on kuitenkin tietty ero: Jos kansion ikkuna on aktiivinen, Sulje -toiminto sulkee tämän ikkunan, mutta jättää avonaiseksi ja aktiiviseksi sen levykkeen ikkunan, jossa kyseinen kansio on. Sulje ikkuna -toiminto sitä vastoin sulkee myös levykkeen ikkunan.

Alusta (Formatera)

Luvussa 2 kävimme läpi levykkeen alustamisen. Emme käy tässä läpi askel askeleelta levykkeen alustusta vaan sen sijaan kerromme joistakin tärkeistä kohdista, jotka liittyvä levykkeisiin ja alustukseen.

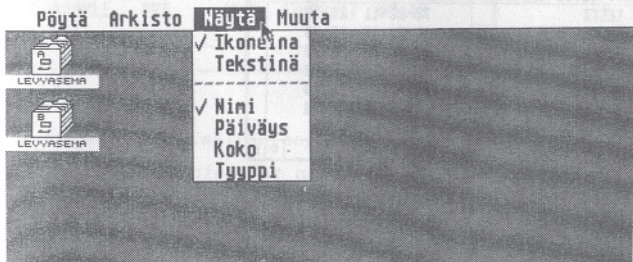
Levykkeen pinta muistuttaa äänilevyn pintaa. Kuten äänilevyssä myös levykkeellä tieto tallennetaan pyöreisiin uriin. Kuitenkin, erotuksena äänilevyihin, levykkeissä ei ole valmiina uria, kun ostat levykkeet kaupasta, vaan sinun on itse valmisteltava levykkeille urat. Nämä urat on oltava levykkeessä ennen kuin voit käyttää niitä. Toinen ero on, että äänilevyt on mekaanisesti nauhoitettuja kun taas levykkeille tieto tallennetaan magneettisesti (kuten musiikkikasetteihin).

Levyke alustetaan valitsemalla levykkeen ikoni ja valitsemalla sitten Alustus -toiminto (Formatera) Arkisto -valikosta. Keskustelukentässä, joka nyt ilmestyy näyttöön, voit antaa levykkeelle nimen. Levykkeelle voi antaa nimen ainoastaan tässä toiminrossa. Esimerkiksi Näytä tiedot -toiminrossa et voi muuttaa levykkeelle annettua nimeä. Jos haluat muuttaa levykkeen nimen, on sinun alustettava levyke uudelleen. Nimi kirjoitetaan näppäimistöltä. Käytä [Backspace]-näppäintä pyyhkiäksesi virheellisen merkin pois. Paina keskustelukentän OK-näppäintä hiiren näppäimellä aloittaaksesi alustuksen. Näytössä olevasta kentästä voit seurata alustuksen edistymistä. Kun alustus on suoritettu, saa levyke nyt antamasi nimen. Näyttöön ilmestyy nyt myös keskustelukenttä, joka ilmoittaa paljonko vapaata muistitilaa levykkeellä on. Jos levykkeellä ei ole 357 376 (yksipuolinen) tai 726 016 (kaksipuolinen) tavua vapaata tilaa, voi levykkeesi olla viallinen. Yritä alustaa se uudelleen. Mikäli sama tilanne toistuu alusta uusi levyke.

Varoitus! Vanhat käytetyt levykkeet voidaan myös alustaa, mutta tällöin kaikki levykkeellä oleva tieto tuhoutuu lopullisesti.

Näytä (Innehåll)

Näytä -valikon avulla voit päättää esitetäänkö tiedostot ikoneina vai tekstinä ja esitetäänkö hakemisto nimen, päiväyksen, koon vai tiedostotyyppin mukaisessa järjestyksessä.

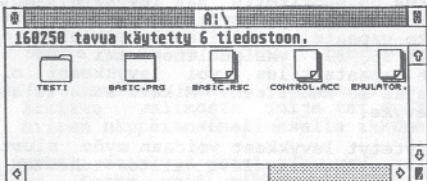

Huomio! Kaikki muutokset ja valinnat, jotka teet Hakemisto -valikossa, voidaan tallentaa levykkeelle, lue Talleta Työpöytä myöhemmin tässä luvussa.

Näytä ikoneina ja näytä tekstinä
(Visa som ikoner och Visa som text)

Pukkimerkki valikon toimintojen edessä kertoo, kuinka tiedostot esitetään. Valitut tavat, jolla haluat esittää tiedostot, hiiren näppäinpainalluksella valitsemassasi vaihtoehdossa. Tältä näyttää levykkeen ikkuna, kun näyttötavaksi on valittu ikoneina.

Levykkeen sisältö esitettyinä ikoneina

Tällaiselta se näyttää silloin, kun näyttö halutaan tekstinä.

levykkeen sisältö esitettyinä tekstinä

A screenshot of a file manager window titled 'A:\'. The window shows a status bar at the top indicating '168250 tavua käytetty 6 tiedostoon.' Below the status bar, a list of files is displayed in a table format. The files are: TESTI (type N), BASIC.PRG (type PRG), BASIC.RSC (type RSC), CONTROL.ACC (type ACC), EMULATOR.ACC (type ACC), and SAMPLE.PRG (type PRG). Each file entry includes its size, date, and time.

N	TESTI			78-06-11	20:12
	BASIC	PRG	123984	87-08-17	00:00
	BASIC	RSC	4924	87-08-17	00:00
	CONTROL	ACC	19309	87-08-17	00:00
	EMULATOR	ACC	7493	87-08-17	00:00
	SAMPLE	PRG	4540	87-08-17	00:00

Kun levykkeen sisältö esitetään teksteinä, voit nyt nähdä myös päiväyksen ja kellon ajan, jolloin tiedostoa on viimeksi käsitelty. Pieni neliskanttinen ikoni tiedoston nimen edessä ilmoittaa, että kyseinen tiedosto on kansio.

Lajittele Nimen, Päiväyksen, Koon tai Tyypin mukaan
(Sortera efter Namn, Datum, Storlek eller Typ)

Kun avaat levykkeen tai kansion, järjestäytyvät tiedostot sen mukaan, kuin olet valinnut tästä valikosta. Nimen mukaan lajiteltaessa tulostaa tiedostot aakkosjärjestyksessä. Päiväyksen mukaan lajittelu tapahtuu aikajärjestyksessä. Se tiedosto, joka on luotu viimeksi tai jota on viimeiseksi käsitelty, esitetään ensimmäisenä. Valitessasi lajittelun koon mukaiseksi tulostuvat tiedostot suuruusjärjestyksessä. Tyypin mukaan lajiteltaessa tulostuvat tiedostot aakkosjärjestyksessä tunnusosan mukaan, siten että saman tyyppiset tiedostot on ryhmitelty peräkkäin.

Alla olevat kuvat esittävät kahta ikkunaa samasta levykkeestä, toisessa tiedostojen esitys on lajiteltu nimen mukaan, toisessa päiväyksen mukaan.

nimen mukaan järjestettynä

A:\				
160250 tavua käytetty 6 tiedostoon.				
TESTI			78-06-11	20:12
BASIC	PRG	123984	87-08-17	00:00
BASIC	RSC	4924	87-08-17	00:00
CONTROL	ACC	19309	87-08-17	00:00
EMULATOR	ACC	7493	87-08-17	00:00
SAMPLE	PRG	4540	87-08-17	00:00

päiväyksen mukaan esitettynä

A:\				
160250 tavua käytetty 6 tiedostoon.				
TESTI			78-06-11	20:12
BASIC	PRG	123984	87-08-17	00:00
BASIC	RSC	4924	87-08-17	00:00
CONTROL	ACC	19309	87-08-17	00:00
EMULATOR	ACC	7493	87-08-17	00:00
SAMPLE	PRG	4540	87-08-17	00:00

Muuta (Övrigt)

Muuta -valikko sisältää erilaisia käytännöllisiä aputoimintoja.

Pöytä Arkisto Näytä **Muuta**

	Määritä levyasema...
	Määritä sovellus...

	Määritä asetukset...
	Talleta työpöytä Paperille

Huomio! Kaikki muutokset, jotka teet Muuta -valikon toimintojen avulla, voidaan tallentaa levykkeelle, katso Tallenna työpöytä myöhemmin tässä luvussa.

Määritä levyasema (Installera diskenhet)

Kun käynnistät ST-tietokoneen, on GEM työpöydälläsi kaksi levykeikonia. Kullakin levykeasemalla on tunnus (kirjain) sekä ikonin nimilappu. Voit muuttaa tunnusta, poistaa levykkeen ikonin tai lisätä levykkeen ikonin käyttämällä Määritä levyasema -toimintoa.

Valitse ensin levykkeen ikoni ja sen jälkeen Määritä levyasema -toiminto Muuta -valikosta, jonka jälkeen näyttöön ilmestyy seuraava keskustelukenttä:

MÄÄRITÄ ASEMA

Aseman tunnus: A |
Ikonin nimi: LEVYASEMA.....

Voit nyt asettaa uuden levykeaseman ikonin kirjoittamalla levykeaseman tunnuksen (kirjain "c" tarkoittaa moduulia, kirjain "C" kovalevyasemaa). Levykeaseman ikonia voi olla vain kaksi, A ja B.

Jos haluat muuttaa ikonin nimen, paina hiiren näppäimellä nykyisen nimen kohdalla (nimen perään ilmestyy pystysuora palkki, joka ilmoittaa kohdistimen sijainnin), paina [Backspace] poistaaksesi nimen ja kirjoita uusi nimi tilalle. Paina sen jälkeen Asenna -näppäintä (Installera).

Jos haluat poistaa levykeikonin, valitse ensin ikoni, sen jälkeen Määritä levyasema -toiminto ja lopuksi keskustelukentän Poista -näppäin (Ta bort).

Voit myös uudelleen määrittää poistamasi levykeikonin. Valitse jäljelle jäänyt ikoni, sen jälkeen Määritä levyasema -toiminto ja kirjoita levykeaseman tunnus. Paina lopuksi Asenna -näppäintä keskustelukentässä.

Varoitus! Käytä levykeaseman määrittystä varovaisesti. Jos poistat kaikki levykeikonit ja vielä tallennat muutokset GEM desktop -levykkeelle, on sinun tehtävä uusi GEM desktop-levyke, jotta saisit levykeaseman ikonit taas käyttöösi.

Määritä sovellus (Installera program)

Sovelluksen määrittelyllä voit päättää, millaisella sovellusohjelman käyttämällä tiedostolla voit suoraan käynnistää sovelluksen.

Valitse ensin sovellusohjelma ikkunasta ja sen jälkeen Määritä sovellus -toiminto Muuta -valikosta. Näyttöön ilmestyy seuraavanlainen keskustelukenttä:

MÄÄRITÄ SOVELLUS		
Sovelluksen nimi:	BASIC	.PRG
Tiedostot:	---	
Sovellus:	---	
☐ GEM	☐ TOS	☐ TOS-parametrit
<input type="button" value="OK"/>		<input type="button" value="Kumoa"/>

Sovellusohjelman määrittäminen on kaksi eri tapaa. Ensimmäisellä menetelmällä kerrotaan tietokoneelle, että tiedostot, joissa on tietty laajennusosa (tiedostonimen pisteen jälkeen tulevat kolme viimeistä merkkiä), automaattisesti käynnistävät sovellusohjelman, kun tiedostot avataan. Esimerkiksi käyttäessäsi tekstinkäsittelyohjelmaa ja antaessasi kenties kaikille tekstitiedostoillesi laajennusosaksi .DOC voit kertoa tietokoneelle, että avatessasi tällaisella laajennusosalla varustetun tiedoston, tekstinkäsittelyohjelma käynnistyy automaattisesti. Kirjoita DOC Määritä sovellus -keskustelukentän kohtaan Tiedostot (Dokument tyy). Tekstinkäsittelyohjelma käynnistyy nyt automaattisesti, kun DOC-päätteinen tiedosto avataan ja tiedosto jopa avautuu valmiiksi tekstinkäsittelyohjelmaan käsiteltäväksi. Edellytyksenä tämän toimenpiteen onnistumiselle on, että sekä ohjelma että sen käyttämät tiedostot ovat samassa kansiossa.

Valitse lisäksi GEM, jos ohjelma käyttää hyväkseen GEM:n ikkunaominaisuuksia. Valitse TOS, mikäli ohjelma ei ole GEM-yhteensopiva. Paina keskustelukentän OK-näppäintä, kun olet tehnyt valintasi.

Toinen keino sovelluksen määrittämiseen on valita TOS-parametrit. Tätä toimintoa et voi käyttää, jos ohjelmasi on GEM-yhteensopiva. Tässä tapauksessa sinun ei tarvitse välittää tiedostonimen laajennusosasta vaan yksinkertaisesti määrität sovelluksen valitsemalla "TOS-parametrit" keskustelukentästä ja painat sen jälkeen OK-näppäintä. Kun seuraavan kerran avaat näin määritellyn ohjelman, ilmestyy näyttöön seuraava keskustelukenttä:

AVAA OHJELMA	
Nimi:	TESTI .TTP
Parametrit:	---
<input type="button" value="OK"/>	<input type="button" value="KUMOA"/>

Anna tiedoston nimi tai muut ohjelman mahdollisesti odottamat parametrit. Paina sen jälkeen OK-näppäintä. Ohjelma käynnistyy käyttäen annettuja parametrejä.

Huomio! Voit useimmiten päätellä ohjelmatiedoston nimen laajennusosasta, millaista sovelluksen määrittelyä sinun on käytettävä. Esim. .PRG -päätteiset ohjelmatiedostot ovat GEM-yhteensopivia. TOS -päätteiset ohjelmat taas eivät ole GEM-yhteensopivia samoin kuin .TTP -ohjelmat, jotka käyttävät lisäksi parametrejä. AVAA OHJELMA (Öppna Program) keskustelukenttä ilmestyy näyttöön automaattisesti, kun avaat .TTP-tiedoston.

Määritä asetukset (Grundställningar)

Perusasetusten avulla voit määrittää miten ST-tietokone keskustelee kanssasi keskustelukenttien ja ohjeiden kautta. Voit myös määrittää näytön erotuskyvyn tässä toiminnossa.

Kun olet valinnut perusasetukset, ilmestyy näytölle seuraava keskustelukenttä:

MÄÄRITÄ ASETUKSET	
Vahvista poistot:	☐ Kyllä ☐ Ei
Vahvista kopioinnit:	☐ Kyllä ☐ Ei
Näytön erottelukyky:	
☐ Minimi	☐ Keski ☐ Max
<input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="Kumoa"/>	

Vahvista poistot ja Vahvista kopioinnit
(Bekräfta raderingar och Bekräfta kopieringar)

Näillä kahdella vaihtoehdolla voit päättää, odottaako tietokone vahvistustasi ennen tiedoston poistoa tai kopiointia. Ilmoita tässä, mikäli haluat varoitusilmoituksen vai et.

Näytön erotuskyky (Bildskärmupplösning)

Tässä voit valita kolme eri näytön erotuskykyä; Min (låg = pieni), Medium (Medel = keskisuuri) tai Max (Hög = suuri). Mikäli käytössäsi on ATARI positiivinäyttö, voit valita ainostaan suurimman erotuskyvyn. RGB-värinäytön ollessa käytössä voit valita joko keskisuuren tai pienen erotuskyvyn. Television ollessa kyseessä parhaan tuloksen saat pienellä erotuskyvyllä.

Varoitus! Kun vaihdat näytön erotuskykyä, tietokoneesi käynnistyy uudelleen ns.lämminkäynnistykseenä. Mikäli levykeasemassa A ei ole tällöin GEM Desktop -levykettä, katoavat Pöytä -valikossa olleet apuvälineet muistista.

Talleta työpöytä (Spara ändringar)

Voit tallettaa kaikki GEM työpöydälläsi tehdyt muutokset Talleta työpöytä -toiminnolla Muuta -valikossa. Tämä on hyvin käyttökelpoista - voit tallettaa työpöytäsi juuri sellaisena kuin haluat ja jollaisena se mielestäsi on paras ja aina käynnistäessäsi tietokonetta saat työpöytäsi esille samanlaisena.

Talletat tekemäsi muutokset ja asetukset seuraavasti: Aseta levykeasemaan GEM Desktop -levyke (Levyke, joka sisältää CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC -tiedostot) ja valitse Talleta työpöytä -toiminto. Tietokone kirjoittaa levykkeelle DESKTOP.INF nimisen tiedoston. Aina kun käynnistät tietokoneen ja levykeasemassa on levyke, joka sisältää tämän tiedoston, lukee tietokone DESKTOP.INF tiedoston ja valmistaa työpöytäsi haluamallasi tavalla. DESKTOP.INF tiedostoon tallentuvat mm. ikkunoiden koko ja niiden sijainti sekä muut tekemäsi muutokset Pöytä-, Näytä- ja Muuta-valikoissa.

Paperille (Skriv ut skärmen)

Tämä toiminto tulostaa näytön paperille sen hetkisessä muodossaan. Kaikki, mikä näkyy näytöllä, tulostuu paperille, mukaan lukien hiiren osoitin. Jotta voisit tulostaa näytön, on käytössäsi oltava graafinen kirjoitin.

Varmista, että kirjoitin on päällä ja että kirjoitinasetukset on tehty oikein (katso tarkemman Kirjoitinasetukset aikaisemmin tässä luvussa). Valitse toiminto "Paperille". Näyttö tulostuu nyt kirjoittimelle. Voit keskeyttää tulostuksen painamalla [Alternate][Help].

Näytön tulostus voidaan aloittaa myös painamalla [Alternate][Help]. Paina uudestaan [Alternate][Help], jos haluat keskeyttää tulostuksen.

Huomio! Jos yrität tulostaa näytön kirjottimelle eikä kirjoittimesi ole päällä, odottaa tietokone noin 30 sekuntia, ennen kuin se keskeyttää tulostusyrityksen.

ST-TIETOKONEEN SOVELLUSOHJELMIA

Kaikki tietokoneet täytyy ohjelmoida, jotta niitä voitaisiin käyttää hyödyllisiin tarkoituksiin; ilman hyvää ohjelmaa tietokone on pelkkä täynnä mikropiirejä oleva laatikko, josta et paljonkaan hyödy. GEM työpöydän ilmestyminen ruutuun lähes heti, kun olet käynnistänyt tietokoneen, johtuu siitä, että TOS (The Operating System = Käyttöjärjestelmä), joka sisältää GEM Desktop -ohjelman, on koodattu pysyvästi tietokoneen muistiin. Ohjelman pysyvä koodaaminen piireille on eräs tapa käyttää ohjelmia tietokoneessa. Nämä koodatut piirit muodostavat tietokoneen ROM-muistin (Read Only Memory = lukumuisti, jota voidaan ainoastaan lukea) ja ne ohjelmoidaan tietokoneen valmistajan tehtaassa.

Yleisin tapa käynnistää ohjelma on lukea se levykkeeltä tai kiintolevyltä tietokoneen keskusmuistiin. Näitä ohjelmia kutsutaan sovellusohjelmiksi. Sovellusohjelmia löytyy monenlaisia, tekstinkäsittelystä grafiikkaohjelmiin, taulukkolaskenta- ja tietokantaohjelmia sekä pelejä.

Lisäksi on olemassa useita erilaisia ohjelmointikieliä, joiden avulla voit itse tehdä omia ohjelmia ATARI ST:lle.

Monet saatavilla olevat sovellusohjelmat ja ohjelmointikielät käyttävät tehokkaasti hyväkseen ST-tietokoneen kehittyneitä ominaisuuksia ja tehoa.

Ohjelmointieli

ST BASIC

Tietokoneen mukana tulevassa ST Language -levykkeessä on ST BASIC ohjelmointikieli. Itse ohjelmointikieli on BASIC.PRG -tiedostossa, mutta myös BASIC.RSC -tiedostoa tarvitaan voidaksesi käyttää ohjelmointikieltä.

BASIC suunniteltiin helposti opittavaksi mutta silti tehokkaaksi ohjelmointikieleksi. Nykyään tämä kieli on eniten käytetty tietokoneissa. ST BASIC muistuttaa hyvin paljon standardia BASICia, mutta se käyttää myös hyväkseen ST-tietokoneen tarjoamia erityisiä ominaisuuksia.

ST BASIC sisältää täydelliset merkkijonojen käsittelytoiminnot sekä matematiikan ja tulostuksen muotoilukäskyt. ST BASICin tekstinkäsittely käyttää tehokkaasti hyväkseen GEM:n ikkunoita ja alas vedettäviä valikoita. Ikkunoissa voit esittää sekä tekstiä että grafiikkaa.

Yksityiskohtaisemman kuvauksen ST BASICstä saat käsikirjasta ST BASIC Sourcebook and Tutorial, jota voit kysyä jälleenmyyjältäsi.

Huomio! Käytä aina ST Language -levykkeen kopiota, kun työskentelet BASICilla.

Sovellusohjelma

Markkinoilta löytyy tänä päivänä useita erilaisia sovellusohjelmia ST-tietokoneelle. Sekä ATARI että monet erilliset ohjelmistotalot tekevät ohjelmia ST-tietokoneelle. Seuraavassa käymme läpi muutaman eri tyyppisen sovellusohjelman.

Tekstinkäsittely

Tietokone on erittäin kätevä apu tekstinkäsittelyyn. Tekstinkäsittelyohjelmalla voit tehdä kaiken sen minkä kirjoituskoneellakin, lisäksi paljon, paljon enemmänkin.

Tekstinkäsittelyohjelmassa syötät tekstiä näppäimistöltä aivan samoin kuin kirjoituskoneella. Suurin ero on siinä, että tietokone tallentaa merkit elektronisesti, niin että voit korjata virheet ja helposti muokata tekstiä ennen kuin tulostat sen paperille. Voit poistaa merkin, sanan tai kokonaisen tekstikappaleen; voit helposti lisätä merkkejä tekstin väliin tai siirtää tekstikappaleita paikasta toiseen - kaikki tämä tehdään parilla näppäimistön tai hiiren näppäimen painalluksella. Tekstinkäsittelyohjelmassa voit tutkia ja järjestellä kirjoittamasi tekstin ulkoasua. Voit muuttaa tekstin ulkoasua ja käyttää eri kirjasintyyplejä. Kun olet saanut tekstin valmiiksi, voit tulostaa sen ATARI ST kirjoittimelle tai jollekin muulle kirjoittimelle. Voit tallentaa tekstisi levykkeelle myöhempää käyttöä varten.

Taulukkolaskenta-, tietokanta- ja grafiikkaohjelmat

Taulukkolaskentaohjelmaa voit käyttää esimerkiksi helpottamaan budjettisi monimutkaisten laskelmien tekoa, osakearvojen analysoimiseen jne. Voit myös "simuloida" erilaisia mahdollisuuksia, "Mitä tapahtuu jos...".

Tietokantaohjelmia käytetään suuren tietomäärän tehokkaaseen tallentamiseen ja analysoimiseen. Voit valita kaikki ne tiedot, jotka täyttävät tietyt ehdot. Voit etsiä jotain tiettyä tietoa, lajitella tietoa jne. Esimerkkinä voisimme mainita puhelin-, varasto- ja palkkakortisto.

Grafiikkaohjelman avulla voit mm. esittää taulukkolaskennan antamien tietojen pohjalta rakentuvaa kuvallista esitystä (esim. toteutunut budjetti) - pylväsdigrammina, viivadiagrammina, piirakkadiagrammina jne.

Peliohjelmat

ST-tietokoneen korkealaatuinen grafiikka ja nopeus tekevät siitä hyvin sopivan tietokoneen peli- ja muille viihteellisille ohjelmille. ST-tietokoneelle löytyy laaja valikoima peli- ym viihteellisiä ohjelmia.

Tietoliikenneohjelma

Voit käyttää ST-tietokonettasi päätteenä isommalle tietokonejärjestelmälle, mikäli hankit modeemin ja tietoliikenneohjelman. Modeemi liitetään puhelinverkkoon. Pääset tällä tavalla käsiksi useisiin tietokantoihin, sähköisiin ilmoitustauluihin, ja kokouksiin, pankkeihin ja liike-elämän palveluihin lähtemättä pois konttoristasi tai kotoasi.

Opetusohjelmat

Sekä lapset että aikuiset hyötyvät ST-tietokoneen lisääntyvistä opetusohjelmista. Näitä ovat esim matematiikan, fysiikan ja kielten itseopiskeluun tarkoitetut ohjelmat.

MIDI-ohjelmat

MIDI on lyhenne sanoista Musical Instrument Digital Interface, joka voitaisiin kääntää musiikki-instrumenttien digitaaliseksi liitännäksi. Näiden kahden sisäänrakennetun MIDI-liitännän avulla voit kytkeä tietokoneesi uusimman sukupolven elektronisiin musiikki-instrumentteihin. Voit lähettää tietoa syntetisaattorista (tai jostain muusta MIDI-liitännällä varustetusta musiikkilaitteesta) tietokoneeseen MIDI sisään -portin kautta. MIDI ulos -portin välityksellä voit tietokoneellasi ohjata musiikki-instrumentteja niiden MIDI-

jatkun sivun 69 lopussa

LIITE A

VIANETSINTÄ JA HUOLTO

Vianetsintä

Mikäli sinulla on ongelmia kytkiessäsi ST-tietokonetta, on hyvinkin mahdollista että vika on niin vähäinen, että selviydyt sen tutkimisesta itsekin. Tässä liitteessä käymme läpi muutamia tavallisimpia virheitä ja ehdotamme yksinkertaisia ratkaisuja niihin.

Tietokone ei vain toimi

Yleisin ongelma lienee se, että tietokone ei toimi ollenkaan. Vika on useimmiten helposti korjattavissa. Käy seuraavat kohdat lävitse:

1. Sammuta järjestelmäsi kaikki osat. Tarkista, että kaikki kaapelit on kunnolla ja oikein kiinnitetty. Tarkista, että virtakaapelit on kytketty paikoilleen ja että video-kaapeli on kiinni sekä näytössä että tietokoneessa.
2. Käynnistä järjestelmäsi kaikki osat. Varmista, että näppäimistön etuvasemmalla oleva merkkivalo, levykeaseman merkkivalo ja näytön merkkivalo syttyvät.
3. Tarkista, että näytön kontrasti ja valoisuus on oikein säädetty. Mikäli järjestelmä ei edelleenkään toimi, saat-
taa tietokoneesi tai näyttösi tarvita huoltoa.

Ohjelmistovirhe

Jos järjestelmä ei edelleenkään toimi niinkuin sen pitäisi, voi se johtua myös siitä, että käyttämässäsi ohjelmistossa on virhe tai levykkeesi sisältää virheellistä tietoa. Sammuta tietokoneesi muutamaksi sekunniksi ja käynnistä se uudelleen. Jos tämä auttaa, voi ongelma johtua ohjelman virheellisyydestä. Jos järjestelmäsi ei edelleenkään käynnisty oikein, käytä toista levykettä ja käynnistä tietokone uudelleen. Mikäli ongelma jatkuu edelleen, tarvitsee joko levykeasemasi tai tietokoneesi huoltoa.

Hidas käynnistys/nopea käynnistys

Jos käynnistät tietokoneesi siten, että levykeasemassa ei ole yhtään levykettä, kestää GEM työpöydän ilmestyminen näyttöön kauemmin (noin 40 sekuntia). Silloin ei myöskään käytössäsi ole Pöytä-valikossa olevia aputyövälineitä. Nopein tapa käynnistää kone on käyttää levykettä, joka ei sisällä CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC -tiedostoja. Myöskään tällöin et saa käyttöösi Pöytä-valikon työvälineitä.

Hiiri

Jos hiiren osoitin liikkuu hitaasti tai epätasaisesti, tarkista että hiiri on kunnolla liitetty Hiiri/Peliohjain-liitäntään 0. Jos ongelma jatkuu, lue Hiiren huolto myöhemmin tästä liitteestä.

Näppäimistö

Ei ole mitenkään harvinaista, että et voi käyttää näppäimistöä GEM työpöydällä. GEM työpöytä käyttää harvoin hyväkseen tietoa, joka tulee näppäimistöltä. Voit kuitenkin ohjata hiiren osoitinta käyttäen nuolinäppäimiä, katso Osoittimen siirtäminen nuolinäppäimillä luvusta 2. Näppäimistöä käytät myös silloin, kun esim. nimeät tiedostoja ja levykkeitä.

Loppuhuomaus

ST-tietokoneet on rakennettu luotettaviksi käyttää ja vähän huoltoa vaativiksi, mutta kuten kaikki elektroniset ja mekaaniset laitteet, ne kuitenkin voivat vioittua. JOS koneesasi ilmenee vikaa, jota et itse pysty korjaamaan, käänny ATARI jälleenmyyjäsi puoleen.

HUOLTO

Tietokone toimii kauemmin ja paremmin, jos huolehdit siitä hyvin. Noudata alla olevia ohjeita:

Tietokonejärjestelmän hoito

- o Vältä pölyisiä ja öljyisiä paikkoja.
- o Älä polta tupakkaa tietokoneen lähellä.
- o Älä laita tietokonetta paikkaan, jossa on suuria lämpötilaeroja ja kosteutta.
- o Puhdista tietokoneen, näytön ja levykeaseman pinta nukkaamattomalla pyyhkeellä. Älä käytä puhdistusaineita, jotka saattavat vahingoittaa osien muovipintaa.
- o Älä aseta tietokonetta alttiiksi suoralle auringonvalolle
- o Aseta tietokone tasaiselle, vakaalle pinnalle.
- o Älä siirtele tietokonetta tarpeettomasti.
- o Kun olet sammuttanut tietokoneen, odota vähintään kaksi sekunttia, ennen kuin käynnistät koneen uudelleen.
- o Kun siirrät järjestelmäsi muualle, pakkaa se alkuperäispakkaukseen.

Levykkeiden hoito

- o Älä katkaise levykeaseman virtaa, kun se on toiminnassa.
- o Älä jätä levykettä levykeasemaan, kun suljet levykeaseman/tietokoneen.
- o Älä säilytä levykkeitä magneettikenttien lähellä, esim. näyttö (myös televisio), sähkömoottori, puhelin, kaiutin jne.
- o Älä laita levykkeitä suoralle auringonvalolle.
- o Älä kosketa tai yritä puhdistaa muovisen kuoren sisällä olevaa magneettista pintaa.

Hiiren hoito

Hiiri toimii useita vuosia, jos hoidat sitä oikein. Hiiren hoitoon annamme seuraavassa kaksi tärkeää ohjetta:

- o Älä pudota sitä lattialle älä riiputa sitä "hännästä".
- o Käytä hiirtä puhtaalla ja tasaisella pinnalla.

liitännän kautta. MIDI-liitännän ja MIDI-ohjelmien avulla voit käyttää tietokonettasi ikäänkuin kehittyneenä studio-nauhurina luodaksesi ja soittaaksesi musiikkia, raita raidalta.

LIITE B

ST TIETOKONEEN LIITTIMEN TIEDOT

MIDI ulos (MIDI OUT)

- 1 - THRU Transmit Data
- 2 - Suojamaa
- 3 - THRU Loop Return
- 4 - UT Transmit Data
- 5 - UT Loop Return

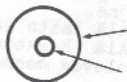
MIDI sisään (MIDI in)

- 1 - Ei kytketty
- 2 - Ei kytketty
- 3 - Ei kytketty
- 4 - IN Receive Data
- 5 - IN Loop Return

Televisio (TV) (Mikäli liitintä löytyy)

Ydin - RF moduloitu videosignaali
Reunus - Maa

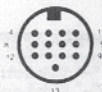
Reunus

Ydin

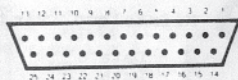
Näyttö (Monitor)

1 - Ääni ulos	
2 - Composite Videosignaali
(Jos laitteessa TV-liitäntä)	
3 - Yleisanto	
4 - Mustavalko-ilmaisu	
5 - Ääni sisään	
6 - Vihreä	10 - Sininen
7 - Punainen	11 - Mustavalkosignaali
8 - + 12 V (10 MA)	12 - Pystytason synkronointi
9 - Vaakatason synkronointi	13 - Maa

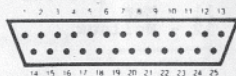
Kirjoitin (Printer)

1 - STROBE ulos	
2 - Data 0	
3 - Data 1	
4 - Data 2	
5 - Data 3	
6 - Data 4	
7 - Data 5	10 - Ei kytketty
8 - Data 6	11 - Busy sisään
9 - Data 7	12 - 17 Ei kytketty
	18 - 25 Maa

Modeemi (Modem)

1 - Suojamaa	
2 - Lähetetty tieto	
3 - Vastaanotettu tieto	
4 - Lähetyspyyntö, RTS	
5 - Valmis lähetykseen, CTS	
6 - Ei kytketty	20 - Pääte valmis, DTR
7 - Signaalin maa	21 - Ei kytketty
8 - Kantoaallon ilmaisu, DCR	22 - Yhteyden tunnistin
9 - 19 Ei kytketty	23 - 25 Ei kytketty

Levykeasema (Floppy Disk)

- 1 - Tiedon luku, RD
- 2 - Puolen 0 valinta
- 3 - Looginen maa
- 4 - Hakemistopulssi
- 5 - Aseman 0 valinta
- 6 - Aseman 1 valinta
- 7 - Looginen maa
- 8 - Moottori käyntiin
- 9 - Suunnan otto
- 10 - Askel

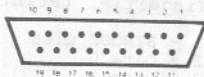

- 11 - Tiedon kirjoitus
- 12 - Kirjoitusportti
- 13 - Ura 00
- 14 - Kirjoitussuojaus

Kiintolevy (Hard Disk)

- 1 - Data 0
- 2 - Data 1
- 3 - Data 2
- 4 - Data 3
- 5 - Data 4
- 6 - Data 5
- 7 - Data 6
- 8 - Data 7
- 9 - Piirinvalinta
- 10 - Keskeytyspyyntö
- 11 - Maa
- 12 - Nollaus

- 13 - Maa
- 14 - Kuittaus, ACK
- 15 - Maa
- 16 - A1
- 17 - Maa
- 18 - Luku/Kirjoitus
- 19 - Tiedon pyyntö

Moduuli (Cartridge)

- 1 - +5 tasavirta
- 2 - +5 tasavirta
- 3 - Data 14
- 4 - Data 15
- 5 - Data 12
- 6 - Data 13
- 7 - Data 10
- 8 - Data 11
- 9 - Data 8
- 10 - Data 9
- 11 - Data 6
- 12 - Data 7
- 13 - Data 4
- 14 - Data 5
- 15 - Data 2
- 16 - Data 3
- 17 - Data 0
- 18 - Data 1
- 19 - Osoite 13
- 20 - Osoite 15
- 21 - Osoite 8
- 22 - Osoite 14

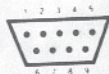

- 23 - osoite 7
- 24 - Osoite 9
- 25 - Osoite 6
- 26 - Osoite 10
- 27 - Osoite 5
- 28 - Osoite 12
- 29 - Osoite 11
- 30 - Osoite 4
- 31 - ROM valinta 3
- 32 - Osoite 3
- 33 - ROM valinta 4
- 34 - Osoite 2
- 35 - Ylempi data-STROBE
- 36 - Osoite 1
- 37 - Alempi data-STROBE
- 38 - 40 Maa

Hiiri/Peliohjain (Mouse/Joystick)

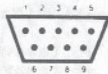
- 1- Ylös/XB
- 2 - Alas/XA
- 3 - Vasemmalle/YA
- 4 - Oikealle/YB
- 5 - Ei kytkeytty
- 6 - Tulitusnäppäin/vasen näppäin
- 7 - +5 V tasavirta
- 8 - Maa
- 9 - Peliohjain 1 tulitusnäppäin/oikea näppäin

Peliohjain (Joystick)

- 1 - Ylös
- 2 - Alas
- 3 - Vasemmalle
- 4 - Oikealle
- 5 - Varattu
- 6 - Tulitusnäppäin
- 7 - +5 V tasavirta
- 8 - Maa
- 9 - Ei kytketty

HUOMIO! Kaikki liittimien kuvat on otettu ulkopuolelta.

LIITE C

TEKNISET TIEDOT

TIETOKONE

Proessori	MC68000, 32 bitin sisäinen, 16 bitin ulkoinen arkkitehtuuri, 8 MHz kello-taajuus
Muisti	1040 STFM: 104876 tavun RAM 520 STFM: 4288 tavun RAM molemmissa 196608 tavun ROM
Grafiikan erotuskyky (valittavissa)	640 x 400 yksivärisenä 320 x 200 x 16 väriä 640 x 200 x 4 väriä
Värit	512 värin väripaletti
Liitännät	RS232 sarjaliitântä Rinnakkais -kirjoitinliitântä Kiintolevyaseman liitântä (DMA-väylä, siirtonopeus 10 Mtavua/sekuntti) Levykeasemaliitântä ohjainkortilla Televisioliitântä (ei ole kaikissa malleissa) Monitoriliitântä (analooginen RGB, korkean erotuskyvyn positiivinäyttö, Composite video ja ääni) MIDI sisään ja MIDI ulos ROM moduuliportti (128 Ktavua) Hiiri/Peliohjain- ja peliohjainliitântä
Äänigeneraattori	3 kanavaa 30 Hz:stä ylöspäin
Näppäimistö	95 näppäimen älykäs näppäimistö prosessorilla. 6301
Virtalähde (sisäänrakennettu)	+5V, 3A +12V, 1A -12V, 30 mA
Tehonkulutus	Enintään 95 Wattia

6301

Lämpötilansieto 5 - 45 CO, käyttö tai tyhjäkäynti
 -20 - 65 CO, varastointi
 -40 - 65 CO, kuljetus

Suhteellinen kosteus 20 - 80%, käyttö tai tyhjäkäynti
 (ei tiivistymistä) enintään 95%, varastointi ja kuljetus

Levykeasema

Uratiheys 135 uraa tuumalla

Tallennuskapasiteetti 720 kilotavua/levyke (alustettuna)

Tallennusväline 3,5 tuuman levyke, kaksipuolinen ja
 kaksoistiheksinen, 135 uraa/tuumaa

Kirjoituspään ohjausmekanismi Askelmoottori

Tiedonsiirtonopeus 250 kilotavua sekunnissa

SANASTO

.ACC Pöytä -apuvälineitä sisältävien tiedostojen laajennus-osa.

Aktiivinen ikkuna GEM työpöydän ikkuna, jossa voit sillä hetkellä valita, kopioida, poistaa yms. Vain aktiivisen ikkunan kokoa voidaan muuttaa, siirtää, sen sisältöä selata ja päivittää. GEM työpöydällä voi olla vain yksi ikkuna kerrallaan aktiivinen.

Alihakemisto Hakemisto, joka on toisen hakemiston sisällä. Alihakemistoa kutsutaan myös kansioksi.

Alustaminen Kaikki levykkeet on alustettava, ennen kuin niitä voidaan käyttää. Tieto tallentuu levykkeen pyöreille urille. Alustaessasi levykkeen teet nämä urat. Kaikki levykkeellä olevat tiedot tuhoutuvat, kun alustat levykkeen.

.APP Ajettavien GEM-ohjelmatiedostojen laajennusosa.

Ampiaisen ikoni Kertoo, milloin tietokone lukee/kirjoittaa levykkeelle tai kovalevyille.

Asetukset (myös määritykset) Ruots. Inställningar, Keskustelukenttä, jonka avulla voit ohjata monenlaisia GEM työpöydän toimintoja. Värit, hiiren ja näppäimistön toiminnot, kello ja kalenteri sekä ääni asetetaan Asetuksessa.

BASIC (Beginner's All-Purpose Symbolic Instruction Code). ST Language-levykkeellä oleva ohjelmointikieli.

Baud Nopeus, jolla merkit lähetetään tietokoneelta toiselle. Voit lähettää tietokoneeltasi toiselle tietokoneelle tietoa puhelinverkon välityksellä. Baud on tiedonsiirtonopeuden standardi mittayksikkö, joka kertoo, kuinka monta merkkiä lähetetään sekunnissa.

Bitti (Bit) Tietokoneen muistin pienin muistiyksikkö. Yksi tavu muodostuu kahdeksasta bitistä.

DESKTOP.INF Tiedosto, joka luodaan, kun valitset Talleta työpöytä -toiminnon Muuta -valikosta. Se sisältää tiedon kaikista niistä asetuksista ja määrityksistä, joita olet tehnyt "muokatessasi" työpöytä. Tietokone lukee tämän tiedoston muistiin käynnistäessasi sen. Tiedoston on oltava aseman A päähakemistossa (tai kovalevyaseman, mikäli sellainen on kytketty koneeseen, päähakemistossa).

DMA liitântä Liitântä, johon voit kytkeä oheislaitteita, esim. kiintolevyn tai laserkirjoittimen. Tiedonsiirto DMA liitännän kautta on hyvin nopeaa.

GEM Graphics Environment Manager, joka voitaisiin kääntää suomeksi sanoilla graafinen ohjausjärjestelmä. Tämä ohjelma luo ja ohjaa ikkunaikoneita, valikoita ja grafiikkaa ST-tietokoneessa.

GEM työpöytä (GEM Desktop) Käynnistäessäsi tietokoneen saat näytölle GEM työpöydän, joka muistuttaa tavallista kirjoituspöytää. Työpöytä on varustettu valikkorivillä, kahdella levykeasemalla ja roskakorilla.

GEM Desktop -levyke Levykkeet, jotka sisältävät CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC tiedostot. Tietokone tarvitsee näitä tiedostoja, jotta saisit käyttöösi kaikki työkalut Pöytä-valikosta. Tiedostot löytyvät tietokoneen mukana tulevalta ST Language-levykkeeltä. Nämä tiedostot sisältävän levykkeen on oltava levykeasemassa käynnistäessäsi tietokoneen.

Hakemisto Luettelo levykkeellä olevista tiedostoista.

Hakemistopolku Tiedoston täydellinen nimi, joka sisältää levykkeen tunnuksen, kenoviivan, päähakemiston nimen, alihakemiston nimen ja tiedoston nimen. Esim.
A:\TEKSTURI\KIRJE\MATS.DOC.

Hiiren näppäinpainallus Suoritetaan osoittamalla jotain kohdetta, esim. ikonia, painamalla hiiren vasenta näppäintä alas ja vapauttamalla se samantien.

Hiiren osoitin (Muspekare) ks. Osoitin

Hiiri Käytetään GEM työpöydällä hiiren osoittimen ohjaamiseen. Osoitin liikkuu näytössä samalla tavalla kuin liikutat hiirtä pöydällä. Hiiressä on kaksi näppäintä; Vasenta näppäintä käytetään tiedoston, ikonin ja ohjelman valitsemiseen ja avaamiseen; oikeaa näppäintä käytetään joissain sovellusohjelmissa.

Ikkuna (Fönster) Työskentelytila, jossa esim. esitetään tiedostot ja kansiot tai ajetaan ohjelmia. GEM työpöydällä voi olla avoinna korkeintaan neljä ikkunaa samanaikaisesti.

Ikonit (Ikoner) GEM työpöydällä olevia kuvasymboleja, jotka esittävät levykkeitä, tiedostoja, kansioita tai toimintoja. Levykeikonit muistuttavat arkistolaatikkoa, sovellusohjelmien käyttämät tiedostot ovat paperinippuja, joiden kulma on taitettu, ohjelmaikonit taasen näyttävät pieniltä kirjoituspöydiltä (neliö, jonka yläsivulla on tummempi viiva), kansion ikoni muistuttaa riippukansiota ja roskakorin ikoni näyttää roskakorilta.

Ikonin haamu (Skugga) Ikonin, tiedostonimen tai ikkunan ääriiviiva, joka näyttää ikonin paikan työpöydällä siirtäessäsi sitä uuteen paikkaan.

I/O, Input/Output Tiedonsiirtotapahtuma tietokoneen ja sen oheislaitteiden välillä (esim. levykeasema, kirjoitin jne.). "Input" on tieto, joka lähetetään tietokoneelle ja "Output" on tieto, joka lähetetään tietokoneelta.

Kaksipuolinen levyke tallentaa tietoa levykkeen molemmille puolille, jolloin levykkeen tallennuskapasiteetti on 726 016 tavua. Vertaa yksipuolinen levyke).

Kaksipuolinen levykeasema (Dubbelsidiga diskenheter) Voi kirjoittaa ja lukea sekä yksipuoliselta että kaksipuoliselta levykkeeltä.

Kaksoispainallus (Dubbelklicka) tarkoittaa kaksi nopeaa painallusta hiiren vasemmalla näppäimellä.

Kansiot (Mappar) Alihakemisto, johon voidaan tallentaa tiedostoja ja muita kansioita.

Keskisuuri erotuskyky (Medelupplösning) Yksi ST-tietokoneen kolmesta näytön erotuskyvystä. Käytettäessä keskisuurta erotuskykyä on ST-tietokoneen näytössä 640 pistettä vaakasuoraan ja 200 pistettä pystysuoraan. Tällöin käytössä on 4 väriä samanaikaisesti 512 värin paletista. Katso myös Pieni ja Suuri erotuskyky.

Keskustelukenttä (Dialogrutor) Kenttä, joka sisältää vuoro-vaikutteista tietoa. Poistut keskustelukentästä kuittaamalla (Esim. painamalla OK-näppäintä) tai valitsemalla jonkin keskustelukentän tarjoamista vaihtoehdoista.

Keskusmuisti Tietokoneen muisti rakentuu elektronisista piireistä. Näillä piireillä ovat ohjelmat ja tiedostot, joilla työskentelet. Keskusmuisteja on kahdenlaisia: RAM (Random Access Memory = suorasaantimuisti) ja ROM (Read Only Memory = lukumuisti). Kaikki RAM-muistissa oleva tieto häviää, kun tietokoneesta katkaistaan virta kun taas ROM:n sisältö säilyy ennallaan.

Kiekkokirjoitin Kirjoitin, jossa on pyörivä kiekko. Kirjoittaessa kiekko, jossa ovat merkit, painautuu värinauhaa vasten tulostaen näin merkin paperille.

Kiintolevy (Hård Disk) Kiintolevyä käytetään tiedon tallennusvälineenä lähes samoin kuin levykettä. Kiintolevy on pysyvä, toisin sanoen sitä ei voi vaihtaa. Kiintolevyllä voidaan tallentaa paljon enemmän tietoa kuin levykkeelle ja tiedon lukeminen ja tallentaminen kiintolevyllä on monta kertaa nopeampaa.

Kilotavu 1024 tavua. Katso myös **Bitti** ja **Tavu**.

Kirjasto Luettelo tiedostoista. Katso myös **Hakemisto**, **Päähakemisto** ja **Alihakemisto**.

Kirjoitussuojatut levykkeet Kirjoitussuojaus tehdään mekaanisesti siirtämällä kirjoitussuojauksen liukukytkin siten, että näet levykkeellä olevan kolon läpi. Levyke on tällöin täysin suojattu kirjoitukselta ja poistoilta.

Kohdistin (Markören) Näyttöruudussa oleva merkki, joka näyttää seuraavaksi kirjoitettavan merkin paikan.

Koko-kenttä Pieni kenttä ikkunan oikeassa alakulmassa. Sitä käytetään ikkunan koon muuttamiseen.

Kopiointi Tiedostojen, kansioiden ja levykkeiden kopiointi viemällä niiden ikoni toiseen tiedoston, kansion tai levykkeen ikoniin.

Kylmäkäynnistys (Coldstart) Tietokonejärjestelmän kylmäkäynnistys tarkoittaa tietokoneen uudellenkäynnistämistä sammuttamalla ensin kone ja sen jälkeen käynnistämällä se uudelleen. Kylmäkäynnistys poistaa kaiken keskusmuistissa, RAM:ssa, olleen tiedon. Vertaa Lämminkäynnistys (Warmstart)

Laajennussosa Tiedostonimen lisäys, joka ilmoittaa millaisesta tiedostosta on kysymys. Laajennussosa erotetaan tiedoston nimestä pisteellä (.). Laajennusosan voi vapaasti valita ja siinä voi olla kolme alfanumeerista merkkiä (kirjaimia ja numeroita). Tyypillisimpiä laajennusosia ovat ACC, APP, PRG, TOS ja TTP.

Laserkirjoitin Hyvin nopea kirjoitin, joka pystyy tulostamaan korkean erotuskyvyn grafiikkaa.

Levykeasema Käytetään tiedon tallentamiseen ja lukemiseen levykkeeltä. Levykeasemia esittää GEM työpöydällä levykeikonit.

Levyketunnus Kirjain, joka ilmoittaa käytössä olevan levykeaseman. Kirjainta seuraa kaksoispiste (:) ja kenoviiva (\). Levyketunnus esitetään automaattisesti levykeikkunan siirtorivillä.

Levykkeet Käytetään tiedon tallentamiseen. Levykkeet on tehty lähes samasta materiaalista kuin kasettinauhut. ST tietokoneessa käytetään 3,5 tuuman levykkeitä, jotka on suojattu kovalla muovikuorella. Levykkeille voidaan tallentaa joko 357 376 (yksipuolinen) tai 726 016 (kaksipuolinen) tavua tietoa.

Levykekopiointi Tee näin; vedä kopioitavan levykkeen ikoni sen levykeikonin päälle, johon haluat kopioida. Levykkeen, johon kopioit, kaikki tiedot katoavat.

Liitännät Elektroninen liitäntä, joita käytetään tietokoneiden ja sen oheislaitteiden väliseen kommunikointiin.

Lämminkäynnistys Tarkoittaa Reset-näppäimen painallusta. Keskusmuisti (RAM) tyhjenee siellä olevista tiedoista.

Matriisikirjoitin Kirjoitin, joka muodostaa merkin ja grafiikan pienistä pisteistä.

Megatavu 1024 kilotavua. Katso myös kilotavu.

MIDI Muodostuu sanoista Musical Instrument Digital Interface, joka vapaasti käännettynä tarkoittaa musiikki-instrumenttien digitaalista liitäntää. Tämä liitäntä noudattaa teollisuusstandardia, ja sitä käytetään musiikkilaitteiden liittämiseen tietokoneeseen.

Modeemi Laite, jonka avulla pääset tietoliikenneyhteyteen puhelinverkon välityksellä muihin tietokoneisiin. Modeemi on lyhenne sanoista MODulator/DEModulator.

Moduuli Yksi neljästä tavasta antaa tietoa tietokoneelle. Muut kolme ovat levykeaseman, näppäimistön tai jonkin liitännän (useimmiten RS232 -liitännän) käyttöä. Moduuli liitetään tietokoneen vasemmalle sivulle.

Näppäinpainallus Hiiren vasemman näppäimen nopea painallus suoritettaessa esim. valintoja.

Näyttörivi Aktiivisen ikkunan yläosassa oleva rivi, josta saat tiedot siitä, kuinka monta tavua on käytetty ja moneenko tiedostoon.

Oheislaitteet Kaikki ne laitteet, jotka kytketään tietokoneeseen, esim. kirjoitin, levykeasema, näyttö jne.

Oletusarvo Arvo, valinta tai asetus, jonka tietokone olettaa olevan voimassa, ellei itse ole sitä muuksi muuttanut. Esimerkiksi tiedostot esitetään GEM työpöydällä ikoneina. Voit itse muuttaa esityksen tekstimuotoiseksi Näytä -valikosta.

Osoitin Hiiren osoitin. Nuolikuvi, jota käytetään eri kohteiden osoittamiseen GEM työpöydällä. Osoitinta ohjataan hiirellä tai nuolinäppäimillä.

Peliohjain Ohjaussauva, jolla ohjataan tietokonepelejä.

Pieni erotuskyky Yksi ST tietokoneen kolmesta resoluutiosta. Tässä resoluutiossa tietokoneen näyttö muodostuu 320 pisteestä vaakasuoraan ja 200 pisteestä pystysuoraan. Tällöin tietokone pystyy myös esittämään samanaikaisesti näytöllä 16 väriä 512 värin paletista. Katso myös keskisuuri ja suuri erotuskyky.

Pixel Pisteet, jotka muodostavat kuvan näytöllä. Pisteet on järjestetty ikäänkuin verkoksi, joka muodostuu 320 x 200, 640 x 200 tai 640 x 400 pisteestä.

.PRG GEM sovellusohjelman tiedostonimen laajennusosa.

Päähakemisto Se luettelo tiedostoista, jotka saat ikkunaan, kun avaat levykkeen tai kovalevyn. Päähakemisto on ylin hakemisto eli se on kaikkien kansioden "yläpuolella". Levyketunnuksena on päähakemistossa pelkkä kirjain (esim. A:\) Päähakemistoa kutsutaan myös juurihakemistoksi.

Pöytä -valikko (Desk) Sisältää joukon apuvälineitä, joita voidaan käyttää GEM työpöydällä tai joissakin sovellusohjelmissa.

RAM Lyhenne sanoista Random Access Memory (suorasaantimuisti). Se on keskusmuistin osa, jota voidaan sekä lukea että kirjoittaa. Näytössä oleva kuva on esim. tallennettuna RAM-muistiin. Kaikki RAM-muistissa oleva tieto katoaa, kun tietokoneesta sammutetaan virta.

RAM-levyke RAM-muistin osa, joka toimii ikäänkuin levykeasema. RAM-levykkeet ovat paljon nopeampia kuin levykkeet tai kovalevy, mutta kaikki tieto katoaa niiltä, kun tietokone sammutetaan.

RGB Muodostuu sanoista Red, Green ja Blue. Kaikki ne 512 eri väriä, jotka tietokone pystyy luomaan, ovat sekoitus näistä kolmesta pääväristä.

Rinnakkaisliitântä Standardi liitântä, johon kytketään nopeita kirjoittimia. ST-tietokoneen takapaneeliin rinnakkaisliitântä on merkitty sanalla "Printer".

ROM Lyhenne sanoista Read Only Memory (vain lukumuisti). Tämä osa tietokoneen muistista sisältää tiedon, jonka tietokone tarvitsee käynnistyäkseen (TOS, GEM ja GEM Desktop). ROM:lla oleva tieto on ohjelmoitu piirejä valmistavassa tehtaassa ja se pysyy ROM-muistissa, vaikka tietokoneen virta katkaistaan.

Roskakori Käytetään tiedostojen ja kansioden poistamiseen. Muista, että kaikki tiedostot ja kansiot, jotka viet roskakoriin, poistuvat pysyvästi

RS232 ST tietokoneen takapaneelissa "Modem" -merkinnällä varustettu sarjaportti, joka noudattaa teollisuusstandardia. Tähän voidaan kytkeä esim. modeemi tai sarjaliitännällä varustettu kirjoitin.

Sektorit Levykkeissä ja kiintolevyillä. Sektori on osa yhdestä urasta ja on tavallisesti 128, 256, 512 tai 1024 tavua pitkä. ST-levykkeellä sektorit ovat 512 tavua pitkiä. Katso myös Urat.

Siirtorivi Aktiivisen ikkunan ylin rivi. Voit siirtää ikkunan osoittamalla siirtoriville ja viemällä ikkuna haluamaasi kohtaan GEM työpöydällä.

Siirtää Usein on tarpeellista siirrellä GEM työpöydällä olevia kohteita. Osoita kohdetta, paina hiiren vasen näppäin alas ja näppäintä alhaalla pitäen siirrä kohde haluamaasi kohtaan, jolloin voit vapauttaa näppäimen. Kun siirrät jotta-kin ikonia, seuraa osoitinta ikonin haamukuvio. Voit siirtää esim. ikoneita, tiedostoja, ikkunoita jne.

Sovellusohjelmat Ohjelmat, jotka on kirjoitettu hoitamaan tiettyjä toimintoja.

ST Language-levyke Toimitetaan tietokoneen mukana. Levyke sisältää ST Basic -ohjelmointikielen ja Pöytä- apuvälineiden tiedostot: CONTROL.ACC ja EMULATOR.ACC. Älä käytä alkupe- räistä levykettä vaan tee mieluummin itsellesi työkopio siitä. Merkitse kopio esim. "ST Language -levykeen työkopio".

Sulje-kenttä Pieni kenttä ikkunan vasemmassa yläkulmassa, jota käytetään ikkunan sulkemiseen.

Suuri erotuskyky Yksi ST tietokoneen näytön resoluutioista. Näyttö muodostuu tälläin 640 x 400 pisteestä. Käytössäsi täytyy olla ATARin positiivinäyttö voidaksesi käyttää tätä erotuskykyä.

Tavu Tietokoneen muisti on jaettu tavuihin. Kukin tavu muodostuu 8 bitistä ja voi muodostaa yhden merkin. Esim. merkki "a" sisällytetään yhteen tavuun. Katso myös Bitti ja Kilotavu.

Tekstitiedostot (Data file) Tiedostot, jotka sisältävät tie- toa, jota ohjelmistot käyttävät hyväkseen. Ne eivät ole ohjelmia. Tiedostojen ikoni muistuttaa paperipinkkaa, joista yksi kulma on taitettu.

Tiedosto Sisältää tietoa. Tiedostoja voidaan tallentaa levykkeelle tai lukea tietokoneen muistiin.

Tiedostonimi Tiedoston nimi, joka muodostuu kahdeksasta (8) alfanumeerisesta merkistä, pisteestä (.) ja kolmen merkin laajennusosasta.

Tiedostotyyppi Katso laajennusosa.

Tiedoston kopiointi Tiedoston kopiointi levykkeeltä toiselle tapahtuu seuraavasti: Vie kopioitavan tiedoston ikoni sen levykkeen ikoniin, johon haluat kopioida. Voit siirtää tiedostoikoneita myös levykkeen ikkunasta toisen levykkeen ikkunaan.

Toimintonäppäimet ST tietokoneen näppäimistön ylin näppäinrivi [F1] - [F10]. Useat sovellusohjelmat käyttävät näitä näppäimiä tiettyihin toimintoihin.

TOS Lyhenne sanoista The Operating System (käyttäjärjestelmä). TOS ohjaa tietokoneen kaikkia toimintoja kuten GEM työpöytää, hiirtä ja muita oheislaitteita, jotka kytket tietokoneeseen.

TOS TOS-sovellusohjelmatiedoston nimen laajennusosa.

TTP Parametrejä käyttävän TOS-sovellusohjelman nimen laajennusosa.

Urat Levykkeillä ja kiintolevyillä. Levykkeillä ja kiintolevyillä tieto tallentuu renkaanmuotoisina urina suurinpiirtein samalla tavalla kuin levysoittimien levyillä. Urat on jaettu sektoreihin, katso Sektorit

Valikkorivi GEM työpöydän ylin rivi. Käynnistäessäsi tietokoneen valikkoriville ilmestyy neljä valikko-otsikkoa: Pöytä, Arkisto, Näytä ja Muuta (Desk, Fil, Innehåll ja Övrigt). Sovellusohjelmat käyttävät useimmiten omia valikoitaan valikkorivillä.

Valita Teet valinnan osoittamalla valintasi kohdetta hiiren osoittimella ja painamalla sen jälkeen hiiren vasenta näppäintä. Valitut tiedostot ja ikonit muuttuvat tummiksi osoittaen näin tullessa valituksi.

Varmuuskopio Voidaan kutsua myös Työkopioksi. Alkuperäisten ohjelmalevykkeiden, esim. ST Language -levykkeen kopio. Varmuuskopion avulla varmistat sen, että käytössäsi on aina yksi levyke, mikäli varmuuskopiosi jossain vaiheessa tuhoutuu.

Vieritys Tarkoittaa yksinkertaisesti ikkunalla olevan tiedon siirtämistä oikealle, vasemmalle, ylös ja alas, jotta esille saataisiin ne tiedot, jotka eivät ole mahtuneet ikkunaan.

Vieritysrivit Vieritysrivejä löytyy ikkunan oikeassa reunassa (pystysuora palkki) ja alareunassa (vaakasuora palkki). Vieritysrivillä on vieritysnuolet ja varjostetut kentät, jotka ilmoittavat näin, että kaikki tieto ei ole mahtunut ikkunaan. Mitä suurempi varjostettu alue on, sitä suurempi osa tiedosta on näkymättömissä.

Virheilmoitukset Ilmoitus, joka tiedottaa, että aikomasi toiminto saattaa olla vaarallinen, virheellinen tai mahdoton. Virheilmoitukset esitetään aina keskustelukentässä.

VT52 emulaattori Tietoliikenneohjelma, jota käytetään silloin, kun tietokoneesi toimii jonkin toisen tietokoneen päätteenä. Tietokoneet voidaan kytkeä toisiinsa modeemeilla.

Väripaletti Toiminto, joka löytyy Asetuksista (Inställningar). Sitä käytetään tietokoneen näytössä olevien värien muuttamiseen. Käytössäsi on oltava analoginen RGB -värimonitori, Composite video-monitori tai väritelevisio, ennen kuin pystyt täysin hyödyntämään väripalettia.

Yksipuolinen levykeasema Voi kirjoittaa/lukea vain yksipuoliselta levykkeeltä tai kaksipuoliselta levykkeeltä, joka on alustettu yksipuoliseksi.

Yksipuolinen levyke Voi tallentaa tietoa vain yhdelle puolelle, jolloin sen tallennuskapasiteetti on 357 376 tavua.